

OPINNÄYTETYÖ

Antti Pohjalainen 2015

Miten mieheksi kasvetaan – Poikien talon asiakkaiden käsityksiä miehekkyudesta ja mieheksi kasvamisesta

LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU

YAMK

Terveyden edistäminen

Opinnäytetyö

**Miten mieheksi kasvetaan - Poikien talon
asiakkaiden käsityksiä miehekkyydestä, miehen
mallista ja mieheksi kasvamisesta**

Antti Pohjalainen

2015

Toimeksiantaja Oulun Seudun Setlementti ry. / Poikien talo
Ohjaaja Kaisa Turpeenniemi

Hyväksytty _____ 2015 _____

Työ on luettavissa Theseuksessa.

Tekijä	Antti Pohjalainen	Vuosi	2015
Toimeksiantaja Työn nimi	Oulun Seudun Settlementti ry. / Poikien talo Miten mieheksi kasvetaan – Poikien talon asiakkaiden käsityksiä miehekkyydestä, miehen mallista ja mieheksi kasvamisesta		
Sivu- ja liitemäärä	56 + 4		

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata ja kerätä tietoa miehen mallista ja sen merkityksestä mieheksi kasvamisessa, Oulun Poikien talon 16-28v. syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten näkökulmasta. Opinnäytetyön tavoitteena on hyödyntää kerättyjä tietoja Poikien talon toiminnan kehittämisessä. Oulun Poikien talo on Ray:n tukema, 4-vuotinen, hanke, joka on tarkoitettu erityisesti syrjäytymisvaarassa oleville 12 – 28 v. vanhoille pojille ja miehille.

Työn tutkimusongelmat olivat: 1. Millaisia ominaisuuksia ja ihanteita syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet liittävät miehekkyyteen? 2. Millaisia miehen malleja syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet kuvailevat heillä olevan? 3. Miten syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet kokivat kuvailemiensa miesten mallien vaikuttaneen heidän kasvamiseensa? 4. Millaisia miehen malleja syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet tarvitsevat?

Opinnäytetyö oli kvalitatiivinen tutkimus. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rakentui miehekkyyteen - ja maskuliinisuuteen -, miehen malliin - sekä syrjäytymiseen liitetyistä käsitteistä. Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastattelulla, viideltä Poikien talon asiakkaalta. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Haastateltavat olivat 16 – 28v. syrjäytymisvaarassa olevia poikia ja nuoria miehiä, jotka olivat jo kiinnittyneet Poikien talon toimintaan. Haastattelut toteutettiin Oulun Poikien talolla.

Tutkimustuloksista nousi esille, että syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet nuoret miehet liittivät miehekkyyteen sellaisia ominaisuuksia, kuten fyysinen voimakkuus ja rohkeus. Lisäksi syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet kokivat että miehen pitää olla taloudellisesti toimeentuleva, vakaa ja varma henkilö, joka selviää vastoinkäymisistä ja pystyy pitämään tilanteen hallinnassaan vaikeinakin aikoina. Tulosten mukaan syrjäytymisvaarassa olevilla pojilla ja nuorilla miehillä oli erilaisia miehen malleja ja he kokivat että miehen malli oli vaikuttanut esimerkin ja toiminnan kautta heidän kasvamiseensa. Tulosten perusteella voidaan myös todeta että, syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet tarvitsevat läsnä olevia, luotettavia ja turvallisia miehen malleja elämäänsä.

Avainsanat, miehekkyyks, maskuliinisuus, miehen malli, mieheksi kasvaminen, syrjäytyminen, poikien talo

---

Author	Antti Pohjalainen	Year	2015
Commissioned by	Settlement union of Oulu / Boy's house		
Subject of thesis	How to grow up from boy to a man - Boy's House		
Number of pages	customers viewpoints about manhood, model of man and how to grow up from boy to a man		
	56 + 4		

The meaning of the thesis was to describe and collect information about manhood and the model men and how that model affects boys growing to men, by the viewpoint of Boy's house 16-28 boys and young men who are in danger of social exclusion. The aim of this thesis is to improve Boy's house operation by utilizing collected information. The Boy's house of Oulu is a four-year project supported by RAY. The Boy's house of Oulu is especially meant for 12-28 years old boys and young men who are in danger of social exclusion.

The research problems of this thesis were: 1. What kind of qualities and ideals are included in manhood by the viewpoint of the boys and the young men who are in danger of social exclusion? 2. What kind of models of men do the boys and the young men who are in danger of social exclusion describe they have? 3. How do those models of men that are described impact the growth of the boys and the young men who are in danger of social exclusion? 4. What kind of male models do the boys and the young men who are in danger of social exclusion need?

The thesis was a qualitative study. The theoretical framework of this thesis was based on references of manhood and masculinity, model of men and social exclusion. The content of study was collected, from five customers of Boy's house, with theme interviews. The content was analyzed with a inductive content analysis. The interviewees were 16-28 years old boys and young men were in danger of social exclusion. Interviews were done in the Boy's house of Oulu.

According to the results, the boys and the young men who are in danger of social exclusion saw the manhood includes such qualities as physical strength and courage. They also saw that man should be financially safe, stable, self-confident person who can handle hard situations. According to the results the boys and the young men who are in danger of social exclusion had different kinds of model of men and those models of men impacted their growth both positively and negatively by action and example. According to the results the boys and the young men who are in danger of social exclusion need model of men who are present, dependable and secure in their lives.

Key words, manhood, masculinity, model of men, growing to men, social exclusion, Boy's house

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	3
3 MIEHEKKYYDEN MONIULOTTEISUUS JA MIEHEN MALLI	4
3.1 MIES	4
3.2 MIEHEKKYYS JA MASKULIINISUUS	5
3.3 HEGEMONINEN MASKULIINISUUS	6
4 MIEHEKSI KASVAMINEN	9
4.1 MIEHEN MALLI	9
4.2 KASVAMINEN POJASTA MIEHEKSI	9
4.2 ISÄ, ISÄHAHMO TAI MIES POJAN KASVUN TUKENA	11
5 POIKIEN TALO	13
5.1 POIKIEN TALON TARKOITUS	13
5.2 POIKIEN TALON ASIAKKAAT	13
5.3 TOIMINTA POIKIEN TALOLLA	13
5.4. SUKUPUOLISENSITIIVINEN NUORISOTYÖ	14
6 NUORET MIEHET JA SYRJÄYTYMINEN	16
6.1 SYRJÄYTYMINEN	16
6.1.1 KOULUTUKSELLINEN SYRJÄYTYMINEN	16
6.1.2 TYÖMARKKINALLINEN SYRJÄYTYMINEN	17
6.1.3 SOSIAALINEN SYRJÄYTYMINEN	17
6.2 NUORTEN MIESTEN SYRJÄYTYMINEN	18
6.3 YKSIN SELVIYTYMINEN	19
6.4 SYRJÄYTYMISVAARASSA OLEVIEN POIKIEN TAI NUORTEN MIESTEN TUKEMINEN	20
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	22
7.1 LAADULLINEN TUTKIMUS	22
7.3 AINEISTONKERÄÄMINEN	22
7.3 TUTKIMUSJOUKKO	24
7.4 AINEISTON ANALYSOINTI	25
7.5. TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	26
8 TUTKIMUS TULOKSET	29
8.1. MIEHEKKYYTEEN LIITETTYJÄ OMINAISUUKSIA JA IHANNETTA SYRJÄYTYMISVAARASSA OLEVIEN POIKIEN JA NUORTEN MIESTEN KUVAAMANA	29
8.2 SYRJÄYTYMISVAARASSA OLEVIEN POIKIEN JA NUORTEN MIESTEN KUVAILEMAT MIEHEN MALLIT	33
8.3 SYRJÄYTYMISVAARASSA OLEVIEN POIKIEN JA NUORTEN MIESTEN KUVAILEMIEN MIEHEN MALLIEN VAIKUTUS HEIDÄN KASVAMISEENSA	35
8.4 SYRJÄYTYMISVAARASSA OLEVIEN POIKIEN TARVITSEMA MIEHEN MALLI	37
9 POHDINTA	40
9.1 POHDINTAA TULOISTA	40
9.2. TYÖN LUOTETTAVUUDEN JA EETTISYYDEN POHDINTAA	43

9.3 OMAN TYÖSKENTELYN POHDINTAA	46
9.4 KEHITTÄMISAJATUS POIKIEN TALOLLE.....	47
LÄHTEET.....	49
LIITTEET.....	54

1 Johdanto

Nuorten miesten syrjäytymisvaarasta käydään jatkuvaa keskustelua valtakunnallisella tasolla. Poikien kasvattaminen vastuullisiksi aikuisiksi on kaikkien heidän kanssaan toimivien ihmisten vastuulla. Syrjäytymisvaaraan joutumisen ehkäiseminen on nuorten miesten ja poikien kanssa toimivien aikuisten vastuulla, joskus tarvitaan vahvojakin tukitoimia, jotta syrjäytymisvaarassa olevat pojat saadaan kasvatettua yhteiskunnan asettamien rajojen ja normien mukaisesti.(Rönkä 1999, 12; THL 2015.)

Tässä opinnäytetyössä kerätään tietoa miehekkydestä, miehen malleista ja siitä, miten miehen mallit vaikuttavat mieheksi kasvamiseen, Oulun Seudun Settlementti ry:n omistaman Poikien talon syrjäytymisvaarassa olevien asiakkaiden näkökulmasta. Poikien talo on Ray:n tukema, 4-vuotinen, hanke, joka on tarkoitettu erityisesti syrjäytymisvaarassa oleville 12 – 28 v. vanhoille pojille ja miehille. Opinnäytetyössä tarkastelen miehisyyttä sekä miehen mallin käsitettä ja niihin liittyviä oletuksia sekä miehen mallin mahdollista vaikutusta syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten kasvamiselle ja kehitykselle. Oikeanlainen ohjaus kohti aikuiseksi mieheksi kasvamista on yksi Poikien talon perusajatuksista ja siksi myös opinnäytetyö palvelee sitä. Opinnäytetyö antaa myös sen tekijälle mahdollisuuden kehittää omaa ammattitaitoaan, koska hän työskentelee sosiaalialalla.

Opinnäytetyön aihetta tullaan käsittelemään ensin yleisen kirjallisuuden näkökulmasta, jonka avulla tuodaan esiin niitä teoreettisia lähtökohtia, jotka nähdään tärkeiksi tämän opinnäytetyön kannalta. Opinnäytetyön avainasemassa ovat teemahaastattelut, joissa pyritään selvittämään haastateltavien nuorten poikien ja miesten kokemuksia ja näkemyksiä erilaisista miehen malleista. Haastattelun tuloksia peilataan lähdekirjallisuuteen. Lähtökohtana opinnäytetyölle on oletamus, että isähahmon tai miehen mallin läsnäololla on merkitystä poikien lapsuudessa ja nuoruudessa, sitä myös tukee tietyin varauksin empiirinen tutkimusaineisto (Lamb 2006, 5-18.)

Tutkimustehtäväni teoreettisen viitekehyksen rakentamisen kannalta nousi esiin kaksi selvitystä vaativaa alaongelmaa: 1. Mitä ominaisuuksia

miehekkyyteen liitetään? 2. Miten miehekkyyteen liittyvät ominaisuudet vaikuttavat mieheksi kasvamiseen?

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jonka aineisto kerätään maaliskuussa 2014 Oulun Poikien Talon asiakkailta teemahaastattelumenetelmää ja aineistolähtöistä sisällönanalyysia käyttäen.

2 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimustehtävät

Opinnäytetyön tarkoitus on kuvata ja kerätä tietoa, miehekkydestä, miehen mallista ja sen merkityksestä mieheksi kasvamisessa Poikien talon 16-28v. syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten näkökulmasta.

Opinnäytetyön tavoitteena on hyödyntää kerättyjä tietoja Poikien talon toiminnan kehittämisessä.

Opinnäytetyössäni pyrin löytämään vastaukset seuraaviin tutkimusongelmiin:

1. Millaisia ominaisuuksia ja ihanteita syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet liittävät miehekkyteen?
2. Millaisia miehen malleja syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet kuvailevat heillä olevan?
3. Miten syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet kokivat kuvailemiensa miehen mallien vaikuttaneen heidän kasvamiseensa?
4. Millaisen miehen mallin syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet tarvitsevat?

3 Miehekkyyden moniulotteisuus ja miehen malli

3.1 Mies

Biologiset, anatomiset sekä käytökselliset erot jakavat meidät miehiin ja naisiin. Sukupuoli koostuu biologisesta ja anatomisesta rakenteesta, kulttuurillisista tavoista sekä sosiaalisesta oppimisesta. Yksilön sukupuoli-identiteetti ei synny itsestään vaan siihen liittyy aina tekoja ja toimintoja, jotka määrittävät yksilön sukupuolisuuden. Yksilön sukupuoli-identiteetti määrittyy siis siitä, kun yksilö hyväksyy kuuluvansa tiettyyn sosiaaliseen kategoriaan ja ymmärtää siihen liittyvien ominaisuuksien kuvaavan itseään. (Jokinen 2000, 209; Sinkkonen 2005, 24; Paechter 2007, 5.) Omaan sukupuoleen liittyvä käyttäytyminen määrittyy, kun yksilö vastaanottaa saadusta tiedosta ne asiat, jotka vahvistavat hänen sukupuoltansa. Yleisesti voidaan todeta, että omalle sukupuolelle määriteltä, oikeanlaista, käytösmallia pyritään ulkopuolelta vahvistamaan, kun taas vääränlaisen käytösmallin toteuttamista paheksutaan. Tämän seurauksena yksilö pyrkii toteuttamaan omalle sukupuolelleen ominaisinta, normien mukaista, käytösmallia. Omaan sukupuoleen ohjautuvaa käyttäytymistä vahvistetaan usein kotona, päiväkodeissa tai kouluissa. (Sinkkonen 2005, 13, 99.) Nykyään käydään paljon keskustelua siitä pitääkö yksilön jo lapsuudessaan jakaa mies- tai naissukupuoleen. Tämä ajatusmalli, pohjautuu teoriaan siitä, ettei yksilöitä voida jakaa mies- tai naissukupuoleen vaan yksilöt edustavat isompaa sukupuolten kirjon kokonaisuutta, jonka pohjalta lopulta myös sukupuoli-identiteetti määrittyy. (Jokinen 2000, 204; Sinkkonen 2005, 14.)

Vaikka jako miehiin ja naisiin näyttää selvältä, niin se ei ole yksiselitteinen. Määrittyykö sukupuoli synnynnäisesti vai ulkopuolisen ympäristön vaikutuksesta vai näistä molemmista? (Jokinen 2010, 128.) Badinterin (1993) mukaan kromosomit määrittelevät sukupuolen. Miehen kromosomikaava on XY. Joka määrittää geneettisen sukupuolen. Kaikki eivät osaa tunnistaa fyysistä miehisyyttään ja siksi mieheksi tulemiseen liittyy myös sosiaalisia, psykologisia ja kulttuurillisia tekijöitä. (Badinter 1993, 11.) Joskus jako miehiin ja naisiin voi olla ongelmallista, miestutkimuksien mukaan ei ole selkeää totuutta miehisyydestä. Mieheksi tuleminen on opettelua siitä mitä mies ei saa olla ja siitä mitä mies voi olla. Erilaiset teot, erilaisissa tilanteissa voivat korostaa sukupuolisuutta. Yleisesti ajatellaan,

että miehisen miehen täytyy näyttää, ettei ole nainen, homoseksuaali tai lapsi. (Badinter 1993, 47, 57; Jokinen 2010, 128.)

3.2 Miehekkyyden ja maskuliinisuus

Mieheen yhdistettyjä ihanteita ovat maskuliinisuus ja miehisuus. Niiden kautta miehen tulisi selkeästi erottua naisesta. Miehekkyyteen liittyy voimakkaasti valta, saavutukset ja menestyminen, joita pidetään miehekkyyden positiivisina ominaisuuksina. Häviäminen sekä toimettomuus taas nähdään epämiehekkäinä piirteinä. Miehekäs maskuliininen mies ei näytä heikkouden merkkejä, koska voimakkuus on yksi keskeisin ominaisuus miehekkyydessä. (Kontula 1995, 172-173.) Miehen maskuliinisuus saa sisäisiä - ja ulkopuolisia vaikutteita. Sisäisiä vaikuttimia ovat mm. persoonallisuus ja ruumiinrakenne, ulkopuolisia taas esimerkiksi kulttuurilliset ja sosiaaliset odotukset. Miehisyyteen ja maskuliinisuuteen liittyy paljon kulttuurisidonnaisuutta. Kulttuurinen maskuliinisuus on tietyn kulttuurin ajatus siitä, mitä maskuliinisuus on. Mies ei automaattisesti saavuta kulttuurillista maskuliinisuutta vaan hänen on todistettava ja ansaittava se käyttäytymällä ja toimimalla tiettyjen ennalta määrättyjen mallien mukaisesti. Toisin kuin yleisesti ajatellaan, miehisuus ei ole vakaata ja haavoittumatonta, koska miesten ja poikien on koko ajan luotava oma näkemyksensä maskuliinisuudesta. (Huttunen 1990, 7-8; Jokinen 2000, 69-70, 228-229.)

Länsimaiselle miehelle kulttuurille on tyypillistä tunteiden kontrollointi, toiminnallisuus, kilpailullisuus, hallitsevuus, suoriutuminen, rationaalisuus, väkivalta ja fyysinen voima. Suomessa maskuliinisuuteen liitetään voimakkaasti heteroseksuaalisuus sekä fyysinen vahvuus. Myös isyys on tullut osaksi maskuliinisuutta, koska nykyään katsotaan että mies on silloin kasvanut aikuiseksi ja pystyy pitämään huolta toisesta ihmisestä. Usein ajatellaan, että maskuliinisuus on feminiinisuuden vastakohta, mutta isyyden mukana myös feminiiniset piirteet ovat tulleet hyväksytyiksi miehen toiminnassa, vaikka maskuliinisten piirteiden tulisi edelleen olla näkyvämpiä. Feminiinisuuden liittyviä piirteitä ovat mm. hoivaaminen, huolenpito, emotionaalisuus, yhteisöllisyys ja empaattisuus. (Jokinen 2000, 68-70; Jokinen 2010, 128-129; Huttunen 1990, 22.) Kun miehet tarkastelevat omaa maskuliinisuuttaan, he arvioivat eroavaisuuksiaan naisiin sekä feminiinisuuden. Samaan he myös vertaavat itseään muihin miehiin.

Miesryhmissä on aina oma hierarkia ja paikka siinä ansaitaan kilpailemalla ja kamppailemalla muita miehiä vastaan. Miehen pitää todistaa miehisyyttään toisille miehille, ja sen kautta ansaita kunnioitusta sekä hyväksyntää. Miehen ei tarvitse todistaa maskuliinisuuttaan naisille samalla tavalla kuin toisille miehille, mutta naisten suosioon pääseminen on yksi keino, jolla mies voi korostaa omaa miehisyyttään muille miehille. Liiallinen oma maskuliinisuuden ja miehekkyuden todistelu on raskas taakka sillä se tuo mukanaan epäonnistumisen pelon, koska epäonnistuminen ei ole miehille hyväksyttävää ja se vähentää miehen maskuliinisuutta. (Jokinen 2003, 15-16.)

Koska kulttuuri on voimakkaasti sidoksissa elämäämme, niin se vaikuttaa myös siihen minkä asioiden katsotaan olevan maskuliinisia ja minkä feminiinisiä. Tämä näkyy niin pukeutumisessa, väreissä kuin puheessakin. Tunteiden näyttämisen ja ilmaisemisen katsotaan kuuluvan feminiinisyyteen, jos mies puhuu tunteistaan tai tuo niitä esille, ajatellaan hänen silloin korostavan feminiinistä puoltaan. Toisaalta voidaan ajatella että mies, joka uskaltaa ja osaa näyttää tunteensa on enemmän maskuliinisesti herkkä kuin feminiininen. (Jokinen 2000, 206-207; Jokinen 2010, 130.) Ihmisen seksuaalisuus ja sukupuoliroolit muodostavat kuitenkin laajemman kokonaisuuden, eikä asioita pidä yleistää liikaa. Poikamaiset tytöt ja tyttömäiset pojat ovat osa tätä kokonaisuutta. Normaalin, turvallisen ja läsnä olevan miehen mallin kautta pojat ymmärtävät, että mieskin saa erehtyä ja olla inhimillinen. Mies voi puhua tunteistaan, surra ja rakastaa siinä missä nainenkin. Maskuliinisuuden positiivisista asioista kannattaa ja pitää puhua hyväksytysti. Mies voi olla tunteellinen ja herkkä toista miestä kohtaan samalla tavalla kuin naistakin kohtaan. Terveen miehisyyden luominen ei vaadi feminiinisten arvojen ja ajatusten pois sulkemista pojan tai miehen elämästä. Mies voi olla lujatahtoinen, luotettava ja vahva, mutta silti samaan aikaan myös herkkä, empaattinen ja ystävällinen. Maskuliinisuus on oikeassa muodossaan myönteinen voimavara niin kasvavalle pojalle kuin aikuiselle miehellekin. (Cacciatore - Koiso-Kanttila 2008, 110, 188; Sinkkonen 2005, 50-51. 129.)

3.3 Hegemoninen maskuliinisuus

Hegemoninen maskuliinisuus tarkoittaa miehiä yhdistävää käytäntöä. Se on valtaapitävä maskuliinisuuden ilmentymä, jolle muut maskuliinisuuden muodot ovat alistettu. Se on ne miehekkyyteen liitettävät mallit, joita valtaosa miehistä noudattaa päivittäin. (Jokinen 2000, 215; Lehtonen 1999, 86; Connel 1995, 86.) Hegemonisessa maskuliinisuudessa on kyse vallasta, siitä miten se saadaan ja kuinka sitä voidaan sosiaalisilla suhteilla ylläpitää. Hegemonialla ei kuitenkaan ole automaattista valta-asemaa. Jotta se voi toimia, sen on saatava yleinen hyväksyminen miesten keskuudessa. Tämän seurauksena miehiä manipuloidaan, houkutellaan ja jopa pakotetaan toimimaan hegemonisen maskuliinisuuden ideaalien mukaisesti. Miehet pyrkivät näiden ideaalien saavuttamiseen, mutta vain harva kykenee ne kokonaisvaltaisesti täyttämään. Vaikka mies ei kykenisi saavuttamaan hegemonisen maskuliinisuuden ideaalia, on hänen kuitenkin pyrittävä tukemaan ja vahvistamaan sen ihanteita. Hegemonisen maskuliinisuuden tukemiseen, johtuu siitä että se takaa jonkunlaisen valta-aseman kaikille miehille. Hegemonisen maskuliinisuuden tukeminen ei rajoitu vain miehiin vaan myös suuri osa naisistakin, tosin tiedostamatta, tukee sitä. Tällä tavalla myös naiset vahvistavat miesten hegemoniseen maskuliinisuuteen liittyviä ihanteita. (Connel 1995, 37; Jokinen 2000, 215, 220.)

Hegemoninen maskuliinisuus yksinkertaistettuna, tarkoittaa tämän hetkistä yleistä vallalla olevaa käsitystä siitä mitä miehisuus on. Kun, miehet pyrkivät hegemoniseen maskuliinisuuteen se tarkoittaa jatkuvaa taistelua ennalta määriteltyjen itseisarvojen saavuttamiseksi. Nuo itseisarvot, joita tällä hetkellä pidetään maskuliinisena ja miehekkäänä, ovat muokkautuneet sosiaalisten ja kulttuurillisten käsitysten mukaisesti. (Lehtonen 1995, 32-33. Gordon 2005, 170.) Hegemoniseen maskuliinisuuteen yhdistyvät kaikki länsimaisen miehekkyyden ihanteet, toiminnallisuus, tunteiden kontrolli, hallitsevuus, suoriutuminen, rationaalisuus ja fyysinen voima. (Jokinen 2010, 128.). Jokinen (2000) ja Sipilä (1994) ovat tiivistäneet nuo ihanteet viiteen näkökulmaan: 1. Miehen pitää olla fyysisesti vahva. 2. Miehen pitää olla yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti menestyksenkäs. 3. Mies on luonteeltaan vakaa sekä päättäväinen ja hän hallitsee kaikkein vaikeimmatkin tilanteet. 4. Miehen tulee olla rohkea ja pystyä puolustamaan itseänsä, lähimmäisiään ja

omaisuuttaan tarpeen vaatiessa väkivallalla. 5. Mies on loistava heteroseksuaalinen rakastaja. (Jokinen 2000, 210; Sipilä 1994, 22.)

On kuitenkin olemassa tilanteita, joissa hegemoninen maskuliinisuus voi hajota. Niin sanotut alistetut maskuliinisuuden muodot voivat nousta kapinaan hegemoniaa vastaan ja pyrkiä hajottamaan sen. Alistettuihin maskuliinisuuksiin kuuluvat mm. homoseksuaalit, naismaiset miehet, työttömät miehet tai sellaiset miehet, jotka eivät syystä tai toisesta osallistu hegemoniallisen maskuliinisuuden rituaaleihin. Homoseksuaalit ovat näistä kaikkein näkyvin ryhmä sillä hegemoninen maskuliinisuus yhdistetään voimakkaasti heteroseksuaalisuuteen. Yhteistä kaikille alistetuille maskuliinisuuden muodoille on se, että niihin liitetään paljon feminiinisiä piirteitä. (Connel 1995, 78-79. Sipilä 1994, 24-25.)

4 Mieheksi kasvaminen

4.1 Miehen malli

Miehen malliin liittyy paljon olettamuksia ja se voidaan käsittää moniulotteisesti. Siihen viitataan jatkuvasti, kun hahmotetaan isyyden merkitystä pojan kasvulle mieheksi. (Aalto 2012, 128.) Miehen malli käsite nousi 1990-luvun isyyskeskustelussa pinnalle, kun isän sukupuolierityisyyttä alettiin katsomaan vanhemmuuden näkökulmasta. Miehen malli ajatuksessa, isän tulisi olla pojan sukupuoli-identiteetin mallittaja, johon poika voi samaistua. Isyyteen liittyvässä keskustelussa miehen mallille on annettu kaksisuuntainen merkitys, sillä on tarkoitettu biologisen isän korviketta ja toisaalta miehen mallilla on kuvattu tapaa, jolla isä antaa pojalleen mallin miehenä olemiseen. Perheen lisäksi miehen mallin käsitteen syntyminen liittyy vahvasti poikien elinympäristöön (esimerkiksi päiväkotia, koulu, harrastukset, jne.) ja sillä on yhteys roolimalli käsitteeseen. Roolien kautta mies tai poika voi samaistua ihanteisiinsa, roolimallit voivat jakaantua eri leireihin, mutta yleensä vain tietynlaiset miehet ovat miesten tai poikien silmissä ihailtavia sankareita, joihin halutaan samaistua. Miehen malleja on siis useampia kuin vain biologinen isä. Perinteisesti ajateltuna miehen malleja voivat olla sukulaismiehet, valmentajat, opettajat, työpaikan esimiehet, elokuvien mieshahmot tai vaikka armeijan upseerit. (Aalto 2012, 232 - 234; Puohiniemi - Nyman 2007, 59.) Jätän tämän opinnäytetyön haastateltavien poikien ja nuorten miesten varaan päätettäväksi sen, mitä he miehen mallilla käsittävät.

4.2 Kasvaminen pojasta mieheksi

Mieheksi kasvaminen on monitahoinen asia. Siihen liittyvät selkeät fyysiset muutokset kehossa, kivekset ja penis kasvavat, lihasmassa lisääntyy, pituuskasvu on voimakasta, karvoitusta esiintyy uusissa paikoissa, iho voi muuttua rasvaiseksi ja aiheuttaa aknea, ääni madaltuu. Testosteronin lisääntyminen vaikuttaa myös aivoihin ja mielialat saattavat heilahtella laidasta laitaan. Seksuaalisuus alkaa kiinnostaa uudella tavalla mm. itsetyydytyksen opetteluna. Testosteronipitoisuudet ovat korkeimmillaan nuorilla aikuisilla miehillä. (Cacciatore - Koiso-Kanttila 2008, 322-323; Mieskuntoon 2015.)

Tytöt ja pojat ovat kasvamisen varhaisvaiheista asti erilaisia ominaisuuksissaan. Heitä kasvatetaan alusta asti omiin rooleihinsa. (Cacciatore - Koiso-Kanttila 2008, 24.) Se millaiseksi mieheksi poika kasvaa riippuu monista eri tekijöistä. Mieheksi kasvaminen voidaankin nähdä eräänlaisena riittinä, jossa poika on tarkoitus erottaa äidistään sekä naisten maailmasta ja synnyttää poika uudelleen miesten maailmaan. Pojan kehityksen kannalta oleellisinta on irrottautua äidistä ja kasvaa omaksi yksilöksi. Äitiin samaistuminen on pojan oman identiteetin alkupiste. Pojan miehisen sukupuoli-identiteetin löytäminen vaatii, että hän luopuu samastumisesta äitiin ja alkaa samaistumaan isään. Tämä vaihe saattaa kuitenkin olla haasteellinen. Pojan tulisi astua miesten maailmaan ja hakeutua heidän sosiaaliseen piiriinsä. On kuitenkin mahdollista, ettei pojalla ole minkäänlaista kosketuspintaa miehisyyteen, jos isä on ollut poissa hänen elämästään. (Badinter 1993, 60-63; Lehtonen 1995, 41.) Isän puuttuminen pojan elämästä ei ole este miehisyyden kehittymiselle, mutta se on sille haaste, josta pojan pitää yrittää selviytyä. Sukulaismiehet, opettajat, tai mieskaverit voivat tietyissä määrin korvata isän puuttumista pojan elämästä, mutta eivät voi sitä kokonaan täyttää. (Sinkkonen 1998, 99-100.)

Pojan kasvamiselle oleellista on se, millaisia ihmisiä heidän elämänsä kuuluu. He luovat pohjan pojan arvoille, rooleille ja tunteille. Erilaisten miesten roolit ja arvomaailma aukeavat pojalle, heidän läsnäolonsa myötä ja tulevat sitä kautta näkyväksi. (Puohiniemi - Nyman 2007. 61-62, 145.) Pojan kasvaminen on nykyäänkin monien sääntöjen ja olettamusten rajaamaa. Pojan luonnollista käytöstä yritetään hillitä ja riehakkuudesta seuraa sanktio. Normien mukaiseksi, vastuulliseksi ja itsenäisesti pärjääväksi mieheksi tuleminen on vaikeaa, kun asenteet ovat rajoittuneita jo varhaiskasvun aikana. Pojan luonnollista kasvua ei tueta ja pahimmassa tapauksessa se estetään. Poikaa saatetaan nimitellä heidän köytöksensä perusteella esimerkiksi "mammanpojaksi" ja poikamaisuutta ei tueta riittävästi. Poika näkee mieheksi kasvamisen erilaisia roolimalleja arjessa ja mediassa. Pahimmassa tapauksessa nuo mallit ovat kaukana todellisuudesta ja aiheuttavat pojalle suorituspainetta jo hyvin varhaisessa vaiheessa. (Cacciatore - Koiso-Kanttila 2008. 17-18, 40.) Liian usein poikaa kannustetaan kilpailuhenkisyteen, toiminnallisuuteen sekä

aggressiivisuuteen eri tavalla kuin tyttöä. Toisaalta feminiinisiä puolia taas ei tueta samalla tavalla. Pojan ei sovi näyttää tai nimetä tunteitaan. Miesten arvomaailma ja käytösmallit ovat usein kovia ja ahtaita. Tämän seurauksena poika saa kuulla, jos heidän käytöksensä ei vastaa perinteistä miehen käytösmallia. Poikien terveen kasvun tukeminen onkin ensiarvoisen tärkeää sillä terveistä pojista kasvaa terveitä miehiä. (Cacciatore - Koiso-Kanttila 2008, 24-25, 33-34, 39-40.)

4.2 Isä, isähahmo tai mies pojan kasvun tukena

Isä on perinteisesti nähty suojaavana, neuvoa antavana, perhettään elättävänä hahmona. Isyys liitetään myös biologiseen yhteyteen isän ja lapsen välillä. Isähahmon sen sijaan katsotaan olevan mieshenkilö, joka on osana pojan turvallista elämää. Isähahmo voi olla isän korvaaja, joku johon poika voi samaistua ja luoda tunnesiteen. Isähahmon ei siis tarvitse olla lapsen biologinen isä vaan hän voi olla joku toinen mieshenkilö, jonka poika tuntee luotettavaksi ja turvalliseksi. (Hoikkala 1997, 131; Huttunen 2001, 57 - 59.)

Biologinen isyys ei siis ole edellytys sosiaaliselle tai psykologiselle isyydelle. Huttusen (2001) mukaan sosiaalinen isyys on arkeen liittyvien perustarpeiden tarjoamista lapselle. Sosiaalinen isyys voi syntyä esimerkiksi silloin, kun mies on tullut osaksi lapsen elämää uusioperheen tai sijaisvanhemmuuden kautta. Sosiaalinen isyys voi ajan myötä muuttua psykologiseksi isyydeksi. Psykologinen isyys kehittyy lapsen ja isän välisestä tunneperäisestä kiintymyksestä. Siihen vaikuttaa se, kuinka isä pystyy vastaamaan lapsen tarpeisiin. Psykologinen isyys vaatii mieheltä läsnäoloa ja läheisyyttä lapsen elämässä. (Huttunen 2001, 62-63.) Pojilla esiintyy huomattavasti vähemmän häiriökäyttäytymistä ja käytösongelmia silloin kun, mieshenkilö joka on perheen arjessa mukana, osoittaa isähahmolle tyypillisiä positiivisia piirteitä. (Sinkkonen 2012, 68.)

Lapsen itsetuntoa, sukupuolisuutta ja minäkuvaa parantaa se, että hänen elämänsä kuuluu molempia sukupuolia edustavia, turvallisia ihmisiä. Pieni poika ihailee lähipiiriinsä kuuluvaa miestä, vaikka tällä olisi minkälaisia puutteita tahansa. Pienen pojan silmissä tuo mies on täydellinen, kaikista puutteistaan huolimatta. Ajan kuluessa, tuo kuva kuitenkin muuttuu, ja poika

ymmärtää, ettei täydellisyyttä ole olemassa, eikä hänenkään tarvitse olla täydellinen. Havainnoidessaan lähipiiriinsä kuuluvaa miestä, poika saa kuvan siitä mitä miehen elämään kuuluu, mitä siltä voi odottaa ja millainen mies hänestäkin saattaa joskus kasvaa. Pojan ehjälle kehitykselle on tärkeää, että hänen elinympäristössään miehiä ja poikia arvostetaan sellaisina kuin he ovat. Lähipiiriin kuuluvalta mieheltä saatu rakkaus, arvostus ja hyväksyntä ovat pojalle ensiarvoisen tärkeitä asioita. Pojalla on tarve tulla hyväksytyksi miesten joukossa. Poika vertailee itseään miehiin ja se saattaa altistaa pojan tuntemaan häpeää ja riittämättömyyttä. Pahimmillaan tämän vertailun seurauksena on itsetunto ongelmia, häpeää ja nöyryytystä, jotka voivat näkyä ongelmina pojan myöhemmässä kehityksessä. Siksi on tärkeää, että pojalla on elämässään turvallinen isä tai isähahmo, joka tukee ja turvaa heidän kasvua ja kehitystään oikealla tavalla. (Cacciatore - Koiso-Kanttila 2008. 66-67; Sinkkonen 2005, 137.)

5 Poikien Talo

5.1 Poikien Talon tarkoitus

Ensimmäinen Poikien Talo aloitti toimintansa Helsingissä pääkaupunkiseudulla vuonna 2011. Toinen Poikien Talo avattiin Ouluun, kun Oulun Seudun Settlementti ry käynnisti nelivuotisen Poikien Talo – hankkeen Oulussa, jonka rahoittajana toimii Raha-automaattiyhdistys. Sen jälkeen toimintaa on alettu jalkauttaa valtakunnallisesti ympäri Suomea. Oulun Seudun Settlementti ry käynnisti Oulussa kesällä 2013 nelivuotisen Poikien Talo -hankkeen, jota rahoittaa Raha-automaattiyhdistys. (Poikien Talo-Oulu, 2015.) Toiminnan tarkoituksena on tarjota tukitoimia syrjäytymisvaarassa oleville pojille ja nuorille miehille. Poikien Talon yksilö- ja ryhmätason toiminnan kautta pyritään tukemaan poikien ja nuorten miesten kasvua sekä sukupuoli-identiteetin kehittymistä. Poikien Talon toiminnassa pyritään huomioimaan poikien erityistarpeet ja painotetaan yhteisöllisyyttä, sukupuolisensitiivistä työtettä, sekä yhteistyötä muiden alalla toimivien tahojen kanssa. Poikien Talossa työskentelevät henkilöt ovat kaikki miehiä, joilla on kokemusta lasten, nuorten ja perheiden kanssa tehtävästä työstä. Kaikilla työntekijöillä on myös sosiaali- ja kasvatustieteiden alan koulutus. (Poikien talo, 2015.)

5.2 Poikien Talon asiakkaat

Oulun Poikien Talon asiakkaita ovat syrjäytymisvaarassa olevat pohjois Suomessa asuvat pojat ja nuoret miehet. Pojat ovat ohjautuneet Poikien Talon toiminnan piiriin eri verkostojen avulla, kuten koulujen, lastensuojelun tai etsivän nuorisotyön kautta. Poikia ja nuoria miehiä on tavoitettu myös tietoliikenneverkossa tapahtuvan toiminnan avulla. Oulun Poikien Talo pitää kirjaa kohdatuista pojista ja miehistä. Vuoden 2014 elokuuhun mennessä näitä kohtaamisia oli ollut jo yli 300 kappaletta. Monilla Poikien Talolle hakeutuneista pojista on ongelmia elämänhallinnassa, heillä on vaikeuksia toimia arjen sosiaalisissa tilanteissa tai ongelmia muodostaa kaverisuhteita ikätoverien kanssa. Osalla pojista ei välttämättä ole ongelmia elämässään, mutta heillä tarve päästä keskustelemaan omista asioistaan turvallisen aikuisen kanssa, turvallisessa ympäristössä. (Poikien Talo 2015, Poikien Talo-Oulu 2015.)

5.3 Toiminta Poikien Talolla

Oulun Poikien Talon toiminta on suunniteltu asiakaslähtöisesti. Pojat ovat itse päässeet vaikuttamaan siihen mitä toimintaa talolla järjestetään. Toimintaa on yksilötasolla, ryhmissä ja myös verkossa. Kaikki toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja siihen, että pojat voivat itse määrittää sen mihin toimintaan osallistuvat. Yksilötasolla tapahtuvan toiminnan tarkoituksena on keskustella asiakkaan mielen päällä olevista asioista rauhallisessa ympäristössä. Keskustelu on yleensä yhdistetty mielekkääseen tekemiseen, jonka avulla vuorovaikutus tilanne on luonnollinen eikä aiheuta ahdistusta. Ryhmätoiminnot suunnitellaan asiakkaiden toiveiden ja tarpeiden mukaisesti. Yleensä ryhmäkoot ovat pieniä ja rakennetaan ikäjakauman, toiminnan ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Poikien Talo pyrkii tavoittamaan asiakkaitaan tietoliikenneverkon kautta. Talon omilla nettisivuilla on mahdollisuus keskustella mieltä painavista asioista anonyymisti chat-toiminnan kautta. Yhteyden Poikien taloon saa myös puhelimen, Facebookin tai sähköpostin kautta. (Poikien Talo-oulu 2015.)

5.4. Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö

Sukupuolisensitiivisessä nuorisotyössä sukupuoli huomioidaan kaikissa toiminnoissa ja kaikissa yhteiskunnan tasoissa. Sukupuolisensitiivisen nuorisotyön tarkoitus on auttaa tyttöjä ja poikia vahvistamaan omaa sukupuoli-identiteettiään, parantamaan elämänhallintaa sekä kehittämään sosiaalisia vuorovaikutustaitoja. Sukupuolisensitiivisyydessä tiedostetaan sukupuolen merkitys ja sen monimuotoiset vaikutukset nuoren kasvamisen rinnalla. Tyttöjen ja poikien kanssa tehtävä sukupuolisensitiivinen työssä pyritään tunnistamaan erilaisia tapoja olla tyttö tai poika. Työssä on tarkoitus avata, purkaa ja laajentaa sukupuoleen liittyviä käyttäytymismalleja ja sukupuolirooleja. (Anttonen 2007, 18; Juutilainen 2003, 63.)

Tytöt ja pojat tarvitsevat kasvamisen tueksi turvallisia ja luotettavia aikuisia. Sukupuolisensitiivisen nuorisotyön tarkoitus on mahdollistaa näiden aikuisten läsnäolo ja sitä kautta antaa tukea ja turvaa sitä tarvitseville tytöille ja pojille. Sukupuolisensitiivinen työn tarkoitus on antaa tukea varsinkin niille tytöille ja pojille, jotka eivät välttämättä tunnista omaa sukupuoltaan tai niille jotka kokevat itsensä epäsopiviksi perinteisiin sukupuolirooleihin. Lapsilla ja nuorilla on tarve tulla hyväksytyksi, he peilaavat omaa käytöstään aikuisiin ja pyrkivät sillä tavoin luomaan oman identiteettinsä. Sukupuolisensitiivistä

nuorisotyötä tekevät miehet ja naiset pyrkivät tarjoamaan nuorille erilaisia miehen - ja naisen malleja, joihin nuori voi samaistua.(Punnonen 2007, 257.) Sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä tekevän henkilön tulisi hallita perusteoriatieto sukupuolijärjestelmästä, tasa-arvojärjestelmästä sekä sukupuolisosialisaatiosta. Työntekijän tulee osata myös tunnistaa nuoren elämään vaikuttavia sukupuolisuuteen liittyviä murroskohtia. Yhteenvedona voidaan todeta, että sukupuolisensitiivistä työtä tekevällä henkilöllä pitää olla hyvät sosiaaliset vuorovaikutustaidot, ymmärrystä yhteiskunnan normeista, hyvä itsetuntemus sekä taito kohdata nuori sellaisena kuin hän on. Näiden ominaisuuksien kautta työntekijän on mahdollista rakentaa kasvatuksellinen sekä ohjauksellinen suhde nuoreen tyttöön tai poikaan.(Juutilainen 2003, 64.)

6 Nuoret miehet ja syrjäytyminen

6.1 Syrjäytyminen

Syrjäytymisen käsitettä on vaikea määritellä, koska sitä voidaan tulkita niin monella tavalla. Syrjäytymistä käsiteltäessä on aina tiedettävä mistä joku on syrjäytynyt. Käytännössä voidaan ajatella, että yksilö tai yksilöt ovat syrjäytyneet tietyistä yhteisöistä. Yhteisöt, joiden ulkopuolelle jäädään kuuluvat käytännössä yhteiskuntaan. Tämän seurauksena on syytä huomioida yhteiskunnan suhde syrjäytyneisiin ja syrjäytyneiden suhde yhteiskuntaan. Syrjäytyminen mielletään lähes poikkeuksetta negatiiviseksi asiaksi. Usein syrjäytyneeksi leimataan tiettyyn asemaan ajautuneet ihmiset, kuten työttömät, asunnottomat, päihteiden käyttäjät jne. syrjäytyminen on kuitenkin suhteellista eikä yksilö, jonka ajatellaan olevan syrjäytynyt välttämättä itse koe olevansa syrjäytynyt. (Helne 2002, 8-9, 74-75; Helne - Hänninen - Karjalainen 2004, 7; Lämsä 2009, 37-39.)

Syrjäytymisen voidaan nähdä käsittävän viisi eri ulottuvuutta. Koulutuksellisen syrjäytymisen-, työmarkkinallisen syrjäytymisen-, sosiaalisen syrjäytymisen-, vallankäytännöllisen syrjäytymisen- ja normatiivisen syrjäytymisen ulottuvuuden. (Jyrkämä 1986, 38-41. Lämsä 2009, 32.) Toisaalta syrjäytymisen tarkastelu voidaan myös jakaa kolmelle eri tasolle: Sosiaalisten ryhmien-, yhteiskunnan-, ja yksilön tasolle. Jos syrjäytymistä tarkastellaan yksilön tasolta, niin silloin sen ajatellaan liittyvän sosiaalisiin ongelmiin ja niiden kertautumiseen. Työ, perhe, koulutus sekä kulutustottumukset ovat nyky-yhteiskunnassa asioita, jotka määrittävät ihmisten välistä yhtenäisyyttä ja samalla myös muodostavat siteen ihmisen ja yhteiskunnan välillä. Tämän ajattelumallin mukaan voidaan todeta, että suurin riski ajautua syrjäytyneeksi, on yksilöillä, joilla ei ole koulutusta, työtä, perhettä tai rahaa. (Järvinen - Jahnukainen 2001, 127-129; Simpura - Moisio - Karvonen - Heikkilä 2008, 251.) Koska tutkimuksen kohdejoukko oli pojat ja nuoret miehet rajaam ulottuvuuksien avaamisen koulutukselliseen -, työmarkkinalliseen - ja sosiaaliseen syrjäytymiseen.

6.1.1 Koulutuksellinen syrjäytyminen

Suomessa koulutusta ja kouluttautumista arvostetaan suuresti sen seurauksena, koulusta pois jättäytyminen tai vähemmän arvostetun koulutuslinjan valinta nähdään epäonnistumisena. Koulutukselliseen

syrjäytymiseen liittyen merkittävin hetki on peruskoulun päättymisen ja jatko-opiskeluihin hakeutumisen välinen aika. Tosin perusteet tälle ajoittuvat jo paljon varhaisempaan vaiheeseen eli peruskoulun aloittamiseen ja siellä menestymiseen. Koulumenestykseen vaikuttavat myös kotiolot. On todettu, että paremmin koulutettujen vanhempien lapset myös pärjäävät todennäköisesti hyvin koulussa verrattuna kouluttamattomien vanhempien lapsiin. Tämä taas heijastuu opiskelijan osaamiseen ja itseluottamukseen. Kuitenkin pitää muistaa että koulun keskeyttämisen muuttuminen syrjäytymiseksi riippuu pitkälti yksilön läheisten vaatimuksista ja tuesta sekä yksilön omista taidoista vaikuttaa tulevaisuuteensa. Vaikka työllistymisen ja koulutuksen välinen yhteys on tilastollinen fakta, voi kouluttamatonkin ihminen työllistyä ja elää hyvää elämää. (Jahnukainen 2005, 43-45; Tikka - Suominen 2008, 21-37; Raunio 2006, 64-66.)

6.1.2 Työmarkkinallinen syrjäytyminen

Työttömyys linkittyy voimakkaasti syrjäytymiseen, koska sen pitkittyminen vaikuttaa toimeentuloon laskevasti. Työnteko lisää myös sosiaalisia suhteita ja määrittelee sosiaalista asemaa yhteiskunnassa. Työn tekemisen kautta yksilö tulee selkeästi osaksi yhteiskuntaa, ja sen vuoksi työn tekeminen nähdään parhaana keinona ehkäistä syrjäytymistä. Tämän vuoksi työttömät pitäisikin saada aktivoitua takaisin työelämään. Työorientoituneessa yhteiskunnassa tukitoimet pyritään järjestämään niin, että mahdollisimman monella olisi mahdollisuus työntekoon ja sitä kautta hyvään, turvalliseen ja sosiaalisesti arvostettuun elämään. (Raunio 2004, 221-222; Raunio 2006, 83-88.) Toisaalta työnantajat vaativat ja arvostavat entistä enemmän tietotaitoa, kykyä sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja kouluttautumista. Nämä seikat tekevät työelämään siirtymisen ja siellä pärjäämisen haasteelliseksi osalle työttömistä työn hakijoista. (Pierson 2010, 94.)

6.1.3 Sosiaalinen syrjäytyminen

Sosiaalisella syrjäytymisellä tarkoitetaan sosiaalisista yhteyksistä irrottautumista. Sosiaalisuuteen liittyviä tekijöitä ovat vuorovaikutustaidot sekä oma-aloitteisuus. Nyky-yhteiskunnassa vallitseva koulutuksen - ja työn merkityksen korostaminen ovat johtaneet tilanteeseen, jossa lähiyhteisön ja sosiaalisen verkostoitumisen merkitys on jäänyt taka-alalle. (Myrskylä 2011, 24; Raunio 2006, 94.) Lähipiiriin ihmiset ja erilaiset sosiaaliset kontaktit ovat

elintärkeitä yksilön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Sosiaaliset verkostot ja lähiyhteisöön kuuluvat ihmiset ovat tärkeitä yksilön selviytymisen ja hyvinvoinnin kannalta. Tämän seurauksena perhe on keskeisin tekijä sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisyssä, koska perhe on luo pohjan lapsen kehittämiselle ja kasvamiselle. Jos perheessä on syrjäytymistä edesauttavia vaikeuksia, kuten työttömyyttä niin riskit psykososiaalisiin ongelmiin kasvavat huomattavasti. (Raunio 2006, 94-96.) Ihmisellä on oltava riittävän laaja ja kattava sosiaalinen verkosto ympärillään, jotta eläminen on turvallista. Yksin jääminen vaarantaa yksilön hyvinvoinnin ja saattaa johtaa syrjäytymiseen yhteiskunnasta. (Aaltonen -Ojanen -Vihunen - Vilen 2007, 360-361.)

6.2 Nuorten miesten syrjäytyminen

15-29 vuotiaista n. viisi prosenttia on syrjäytyneitä tai syrjäytymisvaarassa olevia. Tästä viidestä prosentista 2/3 osaa on miehiä. Tästä syystä syrjäytymisvaarassa olevat nuoret miehet, ovat yksi suurimmista huolenaiheista nyky-yhteiskunnassa. Syrjäytymisen syitä voi olla useita esim. työttömyys, koulutuksen puute, sairastuminen, asunnottomuus jne. yleisesti ajateltuna syrjäytyminen johtuu ongelmien kasaantumisesta ja kyvyttömyydestä ratkaista näitä ongelmia. (THL 2015.) Nuorten miesten syrjäytyminen aiheuttaa monia lieveilmiöitä kuten väkivaltaisen käyttäytymisen lisääntymistä, päihteiden väärinkäyttöä sekä rikollisuutta (Barker 2005 5-6.)

Murrosiän puolivälissä tapahtuva psykososiaalinen taantuma on erityisen herkkää aikaa poikien ja nuorten miesten syrjäytymiselle. (Aalberg - Siimes 2007, 137.) Peruskouluikäiset pojat, ovat suurin ryhmä joka kokee, ettei heillä ole yhtään läheistä ystävää. Ammattikouluikäisistä pojista, joka kymmenes koki, ettei heillä ollut läheistä ystävää, tytöistä sen sijaan, joka kahdeskymmenes. (Luopa ym. 2014, 20-21.) Nuorten miesten syrjäytymiseen vaikuttavat hieman eri asiat kuin aikuisten miesten syrjäytymiseen. Köyhyys esimerkiksi ei vaikuta samalla lailla nuoriin miehiin kuin aikuisiin. Sen sijaan huono koulumenestys tai koulun keskeyttäminen ovat keskeisimpiä syitä poikien ja nuorten miesten syrjäytymiselle. Poikien ja nuorten miesten syrjäytymistä on kuitenkin syytä tarkastella laajempänä kokonaisuutena kuin vain koulutuksellisen syrjäytymisen näkökulmasta.

Pojille ja nuorille miehille syrjäytyminen merkitsee usein sitä, ettei heillä ole kavereita tai henkilöitä joiden kanssa viettää aikaa. (Kuvaja 2013, 6; Taskinen 2011, 11.) Myös päihde - ja mielenterveysongelmat ovat merkittäviä tekijöitä nuorten miesten syrjäytymisessä. (Luopa ym. 2014, 74.)

Piersonin (2010, 96.) mukaan pojat nähdään ongelmallisempina kuin tytöt. Tämän seurauksena poikien oletetaan syyllistyvän rikoksiin, väkivaltaan tai luvattomiin poissaoloihin useammin kuin tyttöjen. Epäsosiaalisuus ja päihteet nähdään myös poikien ongelmana useammin kuin tytöillä. Pojat eivät myöskään aktiivisesti hae apua ongelmiinsa eivätkä osaa sanoittaa tunteitaan. Rönkä (1999, 11.) toteaa sosiaalisen selviytymisen ongelmien kasautuminen ja syrjäytymiseen liittyvien riskitekijöiden esiintymisen olevan miehillä yleisempää kuin naisilla.

Ongelmien kasautumiseen liittyvässä kehityksessä on myös selkeä ero miesten ja naisten välillä. Tämä on seurausta poikien ja tyttöjen erilaisesta tavasta reagoida ongelmiin, tämän taas vaikuttaa siihen miten poikien ja tyttöjen kehitys haarautuu eri suuntiin. Pojilla ja miehillä on hyvin yleistä käyttäytymisen haavoituksellisuus. Tähän liittyvät ulkoiset käytösongelmat, kuten aggressiivisuus ja alkoholi-ongelmat saavat aikaan ongelmaketjuja elämän eri osa-alueilla. Ongelmien jatkuvuuteen ja kasautuvuuteen liittyviä tekijöitä näyttäisi olevan enemmän poikien ja miesten keskuudessa kuin naisten ja tyttöjen. Tämä todennäköisesti johtuu siitä, että ongelmakäyttäytyminen nähdään poikien ja miesten keskuudessa hyväksyttynä ja ,jopa suosiota lisäävänä ominaisuutena. Lisäksi pojilla ja miehillä ei ole riittävästi turvallisia ihmisiä lähipiirissään, joille puhua ongelmistaan, jos niitä esiintyy. (Pierson 2010, 96-97; Rönkä, 1999. 11.)

6.3 Yksin selviytyminen

Suomalaisen miehen pitää selviytyä yksi ja tulla toimeen omillaan. Miehen tulee selviytyä vastoinkäymisistä itsenäisesti ja elämä nähdään monesti hankkeena, joka pitää viedä läpi yksin ilman toisten apua, joskus jopa oman hengen ja terveyden kustannuksella. Mies hakee menestymistä ja haluaa olla voittaja, mitä enemmän se vaatii töitä, uhrauksia ja uurastamista sen parempi. Apua ei kannata, eikä sitä haluta pyytää. (Kortteinen 1997, 47, 59-60.)

Miesten yksin pärjäämistä kuvaa hyvin myös maskuliinisuuden liitettävät piirteet kuten, sitkeys, rohkeus ja yrittäminen. Periksi ei anneta vaikka henki menisi. (Jokiranta 2003, 180-183.) Miehillä erityisen tärkeää on selvitä yksin vastuistaan, ovat ne sitten työelämään tai perheeseen vastuita. Miehet pelkäävät, että he joutuvat häpeään, jos myöntävät heikkoutensa ja sen etteivät selviä yksin. Mitä isompi kriisitilanne on kyseessä, sitä enemmän mies sulkeutuu ja koittaa selviytyä siitä ilman apua. Mies saattaa hukuttaa itsensä töihin ja sitä kautta selittää itselleen, että ainakin minä yritän parhaani, pahimmassa tapauksessa ahdistuneisuutta koitetaan lääkittää alkoholin avulla. Toisaalta alkoholin käyttö nähdään myös keinona palkita itsensä kovasta uurastuksesta. Miehen on vaikea tunnustaa itselleen, ettei selviydy ilman apua. Usein miehet myös sokeutuvat omille vaikeuksilleen. He eivät halua uskoa hävinneensä oman elämänsä taistelua vaan jatkavat puskemista. Tämän vuoksi miehet eivät myöskään hakeudu avun piiriin riittävän aikaisin vaan päin vastoin vaikeita tilanteita vähätellään ja erilaisiin auttaviin tahoihin suhtaudutaan torjuvasti. (Heinonen 2006, 161, 229-232)

6.4 Syrjäytymisvaarassa olevien poikien tai nuorten miesten tukeminen

Perheen ja tukitoimia tuottavien palveluiden yhteistyö on avainasemassa syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten tukemisessa. (Notkola ym. 2013, 82.) Joka kymmenes syrjäytymisvaarassa oleva poika tai nuori mies selviytyy vaikeasta tilanteestaan. Selviytyminen ei tarkoita sitä, että kaikki ongelmat on saatu ratkaistua vaan sitä, että poika tai nuori mies tahtoo ja pystyy vaikuttamaan ongelmiensa ratkaisuun (Kuorelahti - Viitanen 1999, 53; Myrskylä 2012, 15.) Syrjäytymisestä selviytyminen ei edellytä täysin ongelmatonta elämää, vaan olennaista on se, että nuori haluaa ja kykenee tekemään ongelmalle jotakin. Selviytymisessä ei ole pelkästään kyse erilaisten elämänhallintaresurssien, kuten rahan määrästä, vaan ennen muuta siitä, että kykeneekö nuori muuttamaan käytössään olevat resurssit hyvinvoinniksi. Selviytyjän identiteettiin kuuluu esimerkiksi tulevaisuuteen suuntautuminen sekä usko omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten tukemiseen liittyy vahvasti voimavara - ja ratkaisukeskeisyys. Poikien ja nuorten miesten oma kyky ratkaista arkielämän vaikeuksia yhdessä läheisten ja eri palvelujärjestelmien kanssa auttaa heitä ongelmista selviämässä. Vaikka

poikien ja nuorten miesten elämässä voi olla isoja ongelmia, niin hänen kanssaan toimivien aikuisten ei pidä menettää uskoaan heihin. Joskus syrjäytymisvaarassa olevan pojan tai nuoren miehen selviytymiseen voi vaikuttaa jo se, että hänellä yksi turvallinen aikuinen elämässään, joku johon hän voi luottaa ja joka luottaa häneen. (Kuronen 2010, 210-211; Kuorelahti - Viitanen 1999, 52 -57.)

7 Tutkimuksen toteuttaminen

7.1 Laadullinen tutkimus

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen ajatuksena on todellisen elämän kuvaaminen. Siinä tutkimuksen kohdetta tarkastellaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa ihminen on tiedonantajana, eli aineisto kerätään tutkijan tekemistä havainnoista sekä keskusteluista tutkittavien ihmisten kanssa. Tutkittavien ihmisten mielipiteiden sekä äänen esiin nostaminen on lähtökohtana laadullisessa tutkimuksessa, siksi aineiston keräämisessä käytettäviä metodeita ovat esimerkiksi teemahaastattelu ja osallistuva havainnointi, koska niiden kautta tutkittavien ihmisten mielipiteet ja ääni tulevat esille. (Hirsjärvi - Remes - Sajavaara 2009, 162 - 164.) Kvantitatiivisessa eli määrällisessä ja kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimusotteessa on selkeitä yhtäläisyyksiä. Tiedonkeruutavat saattavat olla toistensa kaltaisia kuten kyselyitä tai haastatteluja. Määrällisessä ja laadullisessa tutkimusotteessa on tietysti myös selviä eroja. Määrällisen tutkimuksen haastatteluihin otetaan lähes aina satunnaisotos yksilöitä, kun taas laadullisen tutkimuksen haastatteluihin valitaan tiettyjä ihmisiä. Laadullisen tutkimuksen tulokset ovat yleensä tekstimuodossa, kun taas määrällisessä tutkimuksessa on usein mukana tilastoja, kuvioita, kaavioita tai muuta numeraalisessa muodossa olevaa aineistoa, jotka tuodaan esille ja joita tulkitaan. Laadullinen ja määrällinen tutkimus eroavat tietysti myös siinä, mihin niillä haetaan vastauksia. (Tilastokeskus 2014.) Valitsin tutkimusotteekseni laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimusotteen, koska tutkimukseeni ei löydy vastauksia mistään numeerisesta aineistosta ja tutkimuksen tarkoitus oli tuoda, haastattelujen kautta, tutkittavien poikien ja nuorten miesten ajatuksia.

7.3 Aineistonkerääminen

Tutkimusmenetelmää valitessani tavoitteenani oli löytää sellainen aineistonkeruumenetelmä, joka antaisi mahdollisuuden haastateltavien poikien kokemusperäisen tiedon keräämisen, vapaamuotoisen keskustelun kautta, ilman tiukasti rajattua kysymystenasettelua. Näitä asioita pohtiessani päädyin valitsemaan tutkimusmenetelmäkseeni teemahaastattelun. Teemahaastattelun avulla toteutettu tutkimus tuottaa kokemukseen

perustuvaa tietoa. Teemahaastattelun tunnistaa siitä, että kysymyksillä ei välttämättä ole tarkkaa muotoa tai järjestystä. (Hirsjärvi - Remes - Sajavaara 2009, 204 – 206.) Teemahaastattelussa vain aihepiirit ovat tiedossa. Tämä antaa haastateltavalle mahdollisuuden ilmaista itseään, ilman haastattelijan näkökulman esille tuloa. Teemahaastattelussa ihmisten tulkinnat ja näkemykset asioista ovat keskeisessä asemassa. (Hirsjärvi - Hurme 2010, 48.) Teemahaastattelu oli luontevin valinta tämän tutkimuksen tekemiseen, koska tutkimuksen tarkoituksena oli kerätä tietoa tutkittavien poikien ja nuorten miesten kokemuksista ja ajatuksista. Lisäksi halusin luoda avoimen, turvallisen ja vapaamuotoisen vuorovaikutustilanteen haastateltavien kanssa.

Haastattelu aineistonkeruutapana on monikäyttöinen ja joustava. Haastattelun avulla on helppo huomioida tiedonlähteenä oleva kohdejoukko ja sen avulla pystyy keräämään tietoa eri tilanteissa. Haastattelu antaa mahdollisuuden tulkintaan ja haastatteluaiheiden järjestystä on mahdollista muuttaa, jos sen kokee tarpeelliseksi. Jos haastattelu on mahdollista tehdä kasvojen haastateltavan kanssa, se antaa mahdollisuuden ei-sanallisten viestien tulkitsemiseen. Ne voivat antaa haastattelijalle mahdollisuuden tulkita haastateltavan tunteita ja sitä kautta myös tietoa enemmän kuin pelkkä puhe. Haastattelun heikkoutena voi nähdä esim. sen, että se on monesti aikaa vievä aineistonkeruutapa. Haastateltava kohdejoukko pitää valita, kysymykset pitää huolellisesti valmistella, varmistaa että tutkimusjoukolla on aikaa itse haastattelulle ja sen jälkeen toteuttaa haastattelu. Tämän jälkeen saatu aineisto pitää vielä muuttaa kirjoitettuun muotoon eli litteroida. Haastattelu ei myöskään aina ole täysin luotettava aineistonkeruumenetelmä. Haastateltavat saattavat olettaa, että heidän on kerrottava se mitä haastatteliija haluaa kuulla, sen sijaan että kertoisi mitä mieltä asiasta todellisuudessa on. Myös haastattelijan pitää olla varovainen kysymysten asettelussa sekä haastattelun eteenpäin viemisessä, ettei hän liiaksi johdattele haastateltavaa kertomaan haastattelijan toivomia vastauksia, jolloin tilanne muuttuu haastattelusta manipulaatioksi. (Bell 2006, 157; Hirsjärvi - Hurme 2004, 34 - 35; Hirsjärvi - Remes - Sajavaara 2009, 204 – 206.)

Ennen kuin aloitin aineiston keräämisen haastatteluilla, kävin kahteen kertaan Oulun Poikien Talolla kertomassa työstäni ja kyselemässä

vapaaehtoisia henkilöitä työni tutkimusjoukoksi. Sen jälkeen laadin saatekirjeen, jossa kerroin opinnäytetyöstäni, sekä suostumuslomakkeen alaikäisen haastattelua varten. Kirjeen ja suostumuslomakkeen ulkoasuun sain apua opinnäytetyön ohjaajalta. Työn toimeksiantaja jakoi kirjeen ja suostumuslomakkeen eteenpäin tutkimusjoukon alaikäisille osallistujille, jotka palautuivat huoltajan allekirjoittamana työntekijälle. Itse haastattelut toteutettiin maaliskuun 2014-toukokuun 2014 välisenä aikana. Kaikki tutkimusjoukon henkilöt eivät olleet yhtä aikaa paikalla, joten haastattelukertoja kertyi yhteensä neljä kappaletta. Haastatteluista lyhin kesti 13 minuuttia ja pisin 46 minuuttia. Muut olivat siltä väliltä.

Haastattelut tehtiin Oulun Poikien Talon neuvotteluhuoneessa ja tämä varmasti helpotti tilannetta koska tila oli rauhallinen ja paikkana tuttu haastateltaville. Haastattelutilanteen aluksi kerroin haastateltaville, että nauhoitan keskustelumme, mutta materiaali tulee vain työntekijän käyttöön, eikä haasteltavia voida tunnistaa vastausten perusteella. Haastattelun aluksi haastateltavien tuli kuvailla haastattelijan ennalta valitsemien kuvien miehiä ja heidän ominaisuuksiaan, lopuksi haastattelijä esitti haastateltaville vielä avoimia kysymyksiä. Vastausten pohjalta haastattelijä teki tarkentavia kysymyksiä ja kävi keskustelua niistä haastateltavan kanssa.

7.3 Tutkimusjoukko

Haastateltavien henkilöiden tutkimusjoukko valikoitui työn toimeksiantajan avustuksella. Valintaan vaikutti se kuinka usein henkilöt Poikien talolla kävivät. Kaikki haastateltavat kuuluivat syrjäytymisvaarassa olevaan riskiryhmään. Alkuperäisen suunnitelman mukaan haastateltavia piti olla seitsemän kappaletta, mutta lopullinen määrä jäi kuuteen, koska yksi haastatteluihin suostunut henkilö lopetti Poikien Talolla käymisen ennen kuin haastattelut ehdittiin aloittaa. Haastateltavista viisi oli Poikien talon asiakkaita sekä yksi haastateltava oli Poikien talolla työskentelevä mies. Työntekijän haastattelulla halusin nähdä eroaako hänen näkemyksensä muiden haastateltavien näkemyksistä, en kuitenkaan huomioinut hänen vastauksiaan tulososiossa. Haastateltavista kolme oli alaikäisiä (16v.). Loput haastateltavat olivat täysikäisiä. Alaikäisiltä vastaajilta, pyydettiin huoltajan suostumus tutkimukseen osallistumista varten (Liite 1). Lisäksi kaikille alaikäisten

vastaajien vanhemmille lähetettiin saatekirje, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoitus (Liite 2).

7.4 Aineiston analysointi

Tutkimuksen punainen lanka ovat tutkimuskysymykset, ne ohjaavat myös tapaa jolla aineisto analysoidaan. Aineiston analysointi sekä analyysin pohjalta tuotettavat johtopäätökset muodostavat tutkimuksen ydinkohdan. Oman opinnäytetyöni analyysin ensimmäinen vaihe oli saamani aineiston muuttaminen kirjalliseen muotoon eli aineiston litterointi. Koottu aineisto litteroidaan usein, ennen kuin siitä aletaan tehdä johtopäätöksiä. Ennen kuin litterointi aloitetaan, olisi hyvä tietää millaista analyysia aineistosta on tarkoitus tehdä. Litteroinnin tarkkuudesta ei ole yleistettäviä ohjeita. Tutkija voi myös itse päättää litteroiko koko aineiston vai vain osan siitä. (Hirsjärvi - Remes - Sajavaara 2009, 221 - 222.) Aineiston analyysi olisi syytä toteuttaa mahdollisimman nopeasti aineiston kokoamisen jälkeen, koska silloin aineisto on tuoreessa muistissa ja sitä on mahdollista täydentää ja selventää. Aineistoa on mahdollista analysoida useammalla eri tavalla. Karkeasti ajateltuna analyysitavat voi kuitenkin jaotella kahteen erilaiseen malliin. Lähestymistapa joka pyrkii selittämään ongelmaa tai ilmiötä, fokuoituu tilastolliseen analyysiin ja niiden pohjalta päätelmien tekoon. Ongelman tai ilmiön ymmärtämiseen pyrkivä tapa fokuoituu laadulliseen analyysiin ja päätelmien tekoon. (Hirsjärvi- Remes - Sajavaara. 2009, 224.) Oman opinnäytetyöni oletukset ja tutkimuskysymykset pohjautuivat osaltaan ennalta olemassa olevaan teoretietoon, mutta mitään valmiita malleja ei ollut. Tämän vuoksi käytin menetelmänä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä.

Sisällönanalyysi sopii analyysimenetelmänä laadulliseen tutkimukseen. Sen kautta pystytään analysoimaan kirjoitettua, kuultua ja nähtyä aineistoa ja sen sisältöä. (Tuomi - Sarajärvi 2009, 91.) Sisällönanalyysiin liittyy monia eri vaiheita. Ensimmäiseksi aineistosta tulee valita ne asiat, jotka kiinnostavat tutkijaa. Tämän jälkeen aineisto pitää käydä tarkasti läpi ja etsiä sieltä ne osuudet, jotka antavat vastauksia tutkittavaan aiheeseen ja tutkimuskysymyksiin. Joskus aineistosta voi löytyä tutkimukseen kuulumattomia, mielenkiintoisia, asioita tai merkityksiä. Niitä varten pitäisi kuitenkin tehdä täysin uusi tutkimus, joten niiden pois rajaaminen analysointi vaiheessa on tärkeää. Tämän jälkeen läpi käyty aineisto luokitellaan,

tyypitellään tai kootaan eri teemoiksi ja muodostetaan siitä kokonaisuus. Viimeisessä vaiheessa aineiston pohjalta esiin nousseista havainnoista, koostetaan yhteenveto.(Tuomi - Sarajärvi 2009, 92-93.) Laadullinen sisällönanalyysi voi olla joko induktiivista eli aineistolähtöistä - tai deduktiivista eli teorialähtöistä päättelyä. Induktiivinen sisällönanalyysi periaate kulkee yksittäisestä yleiseen ja deduktiivinen sisällönanalyysi taas yleisestä yksittäiseen. Induktiivisen sisällönanalyysin lähtökohtana aineistolähtöinen pohdinta, jonka kautta aineistosta yritetään saada aikaan teoreettinen kokonaisuus.(Kylmä - Juvakka 2007 22-23; Tuomi - Sarajärvi 2009, 95.) Deduktiivisen sisällönanalyysin lähtökohtana on teorialähtöinen pohdinta, jossa kuljetaan, yleisistä kuvauksista yksittäisiin tapauksiin.(Kylmä - Juvakka 2007, 23.) Oma analyysini alkoi aineiston litteroinnilla. Kirjoitin kaikki haastattelut sanatarkasti, juuri niin kuin haastateltavat olivat asian ilmaisseet. Nauhoitettujen haastattelujen pohjalta muodostui kaiken kaikkiaan 18 kappaletta A4 kokoisia sivuja. Litteroinnissa käytin fonttina Arial 12:ta rivivälin ollessa 1, Sanoja aineistossa oli 7684 kappaletta. Litteroinnin jälkeen luin aineiston läpi useampaan kertaan ja alleviivasin sieltä ne kohdat, jotka koin tutkimukseni kannalta keskeisiksi. Varsinainen aineiston analyysi tapahtui teemahaastattelurungon kysymysten avulla. Koottuani vastaukset teemoittain, koostin ne vielä tarkemmin yhteen eri kysymysten mukaan. Kun sain vastaukset koottua teemoittain ja kysymyksittäin, keskityin vastausten sisältöön. Tärkeää oli löytää vastauksista ne asiat, jotka antoivat vastauksia minun tutkimuskysymyksiini. Saamistani vastuksista etsin yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia, peilaten niitä hankkimaan teoretietoon. Aineiston analyysin jälkeen minun piti vielä tulkita ja selittää saatuja tuloksia.

7.5. Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat, siksi tutkimuksissa on syytä arvioida tutkimuksen luotettavuutta useiden erilaisten mittaus- ja tutkimustapojen kautta. Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta. Se siis kertoo mittauksen tai tutkimuksen tavasta todentaa tuloksia ilman sattuman mahdollisuutta. Jos useampi arvioitsija saa tutkimuksestaan saman tuloksen, niin silloin tulos on reliaabeli. Myös silloin kun, samaa henkilöä tutkitaan eri tutkimuskerroilla ja saadaan samat tulokset kuin aiemmin, on tulos reliaabeli. Tutkimuksen validiteetilla tarkoitetaan

tutkimuksen pätevyyttä. Sillä tarkoitetaan sitä kuinka hyvin tutkimus tutkittavaa ilmiötä kuvaa. Validiteetin perusteet ovat samat kaikissa tutkimuksissa, eli tutkiiko tutkimus sitä mitä sen on tarkoituskin tutkia. (Ronkainen - Pehkonen - Linblom-Yläne - Paavilainen 2011, 129-131.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole yhtä ainoa oikeaa tapaa, koska sitä pitää arvioida erilaisten kriteerien pohjalta. Laadullisen tutkimuksen arvioinnissa pitää huomioida kokonaisuus, siihen kuuluu tutkimuksen tarkoitus, tavoite, tutkijan sitoutuneisuus, aineiston kerääminen, tutkimusjoukko, tutkijan ja tutkimusjoukon suhde, aineiston analyysimenetelmä ja sen soveltuvuus sekä raportointi. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta tarkisteltaessa erityisesti raportoinnin tarkkuus korostuu, tutkimuksen kaikki vaiheet ja toteuttaminen tulee olla selvästi kerrottuna. Luotettavuuden arvioinnissa pitää myös ottaa huomioon virhetulkintojen mahdollisuus, häiriötekijät sekä olosuhteet. (Hirsjärvi - Remes - Sajavaara 2009, 226–227.)

Tutkimukseni muodosta johtuen tiedostin, että sen luotettavuuden arvioiminen olisi tietyiltä osin haasteellista. Tutkimuksen tarkoituksen ja tavoitteen jatkuvalla huomioimisella pyrin lisäämään luotettavuutta. Tutkimusta tehdessäni yritin olla mahdollisimman objektiivinen tutkittavaa ilmiötä kohtaan sekä tutkimukseen osallistuneita kohtaan. Aineiston analyysivaiheessa käytin paljon aikaa sen läpikäymiseen ja sieltä tutkimukseni kannalta olennaisten asioiden löytämiseen. Haastattelutilanteissa oli tarkoitus sulkea kaikki häiriötekijät pois, toteuttamalla ne erillisessä tilassa. Pyrin koko tutkimuksen ajan olemaan erityisen huolellinen, raportoinnissa, jotta tutkimuksen kaikki vaiheet tulisivat selvästi esille.

Teemahaastattelun luotettavuutta arvioidessa on otettava huomioon koko tutkimusprosessi. Kun, tarkastellaan haastatteluaineiston luotettavuutta, on erityisesti keskityttävä aineiston keräämiseen, - käsittelyyn sekä haastatteluista saadun aineiston laadun tarkkailemiseen. Aineiston keräämiseen laatuun vaikuttaa erityisesti haastattelurunko ja sen etukäteen valmisteleminen. Tutkijan on syytä myös valmistautua hyvin itse haastattelutilanteeseen. (Hirsjärvi - Hurme 2010, 184-185.) Valitessani teemahaastattelun

aineistonkeruumenetelmäksi, käytin paljon aikaa itse haastattelurungon ja siihen liittyvien tukikuvien suunnitteluun. Uskoin, että hyvän haastattelurungon ja aiheeseen liittyvien kuvien avulla saisin parhaan aineiston tutkimukseeni. Otannan pientä kokoa mietin pitkään, mutta totesin että viisi haastateltavaa riittää, koska kyseessä on laadullinen tutkimus, jossa ihmisiltä kerätään tietoa heidän ajatuksistaan ja mielipiteistään. Aineiston luotettavuutta paransi, se että se nauhoitettiin ja muutettiin heti haastattelujen jälkeen kirjalliseen muotoon.

Tutkimuksen **eettisyyteen** vaikuttaa monia tekijöitä. Tutkijan tulisi pyrkiä olemaan huolellinen ja tarkka kaikissa tutkimuksen osa-alueissa, esimerkiksi tiedon keräämisessä, tulosten tallentamisessa ja -esittämisessä sekä tulosten arviointia tehdessään. Ihmisiä koskevissa tutkimuksissa eettisiä ongelmia voi aiheuttaa tiedonkeräämiseen käytetyt keinot tai erilaiset koejärjestelyt. Huomionarvoisinta on muistaa ihmisen itsemääräämisoikeus ja ihmisarvoa kunnioittava käytös tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Tutkimukseen ei koskaan voi pakottaa ketään osallistumaan, kaikilla on oikeus päättää haluavatko he olla osana tutkimusta vai eivät. Tutkielmaa tehtäessä tulee välttää epärehellisyyttä jokaisessa vaiheessa. Tutkimuksessa pitää huomioida, että toisten kirjoittamia tekstejä ei saa plagioida. Saatuja tutkimustuloksia ei pidä yleistää ilman kriittistä arviointia niiden paikkansapitävyydestä. Raportoinnin pitää olla selkeää ja eikä se saa johtaa harhaan. (Hirsjärvi - Remes - Sajavaara 2009, 23-27.) Tutkimukseen oli tarkoitus valita ensin vain alaikäisiä vastaajia, joten eettisyyden turvaamiseksi valmistelin saatekirjeen (Liite 2) ja suostumuslomakkeen (Liite 1) näiden vastaajien vanhemmille. Aineistoa käsitellessäni minun piti varmistaa, ettei haastateltavien yksityisyyttä loukata ja ettei ketään haastateltavaa voi vastausten perusteella tunnistaa. Tuloksia tulkitessani minun piti olla hyvin tarkka siitä etteivät omat arvoni ja mielipiteeni vaikuttaneet tulkintoihin. Tutkimusta tehdessäni pyrin koko ajan tuottamaan selkeää tekstiä, välttämään suoria lainauksia sekä olemaan tarkkana lähdeviittausten kanssa. Koska päädyin nauhoittamaan ja sen jälkeen litteroimaan kaikki haastattelut, minun piti varmistaa, ettei saatua aineistoa pääse kukaan muu kuuntelemaan tai lukemaan kuin minä.

8 Tutkimus tulokset

8.1. Syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten miehekkyyteen liittämät ominaisuudet

Selvitin haastateltavien poikien ja nuorten miesten käsityksiä miehekkyyteen liitettävistä oletuksista ja ihanteista kuvien ja kysymysten avulla. Kysymysten ja tukikuvien kautta esille nousi kuusi miehekkyyteen liittyvää ominaisuutta ja ihannetta, joista käytiin keskustelua. Näitä ominaisuuksia tai ihanteita olivat: Tilanteiden hallitseminen, taloudellisesti omillaan toimeen tuleminen, valta, menestyminen, fyysinen voima sekä rohkeus. Tilanteiden hallinta, taloudellisesti omillaan toimeen tuleminen, fyysisen voima sekä rohkeus olivat sellaisia ominaisuuksia, jotka kaikki haastateltavat liittivät miehekkyyteen. Sen sijaan valta ja menestyminen eivät kaikkien haastateltavien mukaan liittyneet miehekkyyteen.

Haastateltavat toivat esille, kuinka mieheltä odotetaan jatkuvasti sitä, että he ovat tilanteen tasalla ja hallitsevat omat "hommansa". Oletus siitä, että mies hallitsee tilanteen kuin tilanteen aiheutti myös epävarmuuden tunnetta haastateltavissa.

(Haastattelija) "Onko se tota niin niin, kun sää sanot että aina pitää olla tilanne hallinassa, niin tuntuuko se siltä että semmosta niinko odotetaan mieheltä, että niinku tilanne pitäis aina olla hallinnassa."

(Vastaja 1) "Niin ylipäättänsäkin pitäisi aina olla tilanne hallinnassa. Ja olisha se tietysti kauheen kiva että hallitsis oman hommansa, mutta jotenkin sitten kun se menee yli että aina muka tietää omasta alastaan kaikki eikä oo enää varaa kysyä, sen pelosta kun ne muut luulee etten mää tiedäkkään kaikkea tästä kun tuun siitä kysymään, niin se ei oo enää kauhean kiva koska sitten se omakin homma kärsii."

Vaikeiden tilanteiden hallinta ja niistä selviäminen on osa länsimaista miesihannetta. Epävarmuus ja paineet taas johtuvat epäonnistumisen ja kasvojen menettämisen pelosta. (Jokinen 2000, 210; Jokinen 2003, 15-16; Sipilä 1994, 22.)

Haasteltavien mukaan miehen olisi hyvä tulla taloudellisesti toimeen omillaan. He kokivat tärkeänä, että rahaa on riittävästi elämän perustarpeiden tyydyttämiseen ja omillaan toimeen tulemiseen, mutta eivät kokeneet, että miehen pitäisi olla suurituloinen saavuttaakseen hyvän elämän.

(Haastattelija)" Odotetaanko mieheltä sitä, että hän tienaa hyvin?"

(Vastaja 3)"Rahaa on tietty hyvä olla, mutta ei se nyt mikään onnen salaisuus ole."

(Vastaja 6) "Kyllä se on nykymaailmassa, miten sen nyt sanois, semmoinen elämän kulmakivi. Silleen että tulee omillaan toimeen, eikä oo toisista riippuvainen."

Taloudellisesti menestyvä mies on Jokisen (2000, 210.) ja Sipilän (1994, 22.) mukaan myös osa länsimaista miesihannetta.

Valta oli sellainen ominaisuus, jota haastateltavat eivät liittäneet niinkään miehekkyyteen. Haastateltavat kokivat vallan enemmän sukupuolineutraaliksi asiaksi kuin joksikin, mikä liitetään voimakkaasti miehekkyyteen tai miehenä olemiseen.

(Haastattelija)" No pitääkö miehellä olla valtaa?"

(Vastaja 6) "Sitä ei ehkä niin paljoa kuitenkaa tartte olla, mun mielestä, siis ko nykyään niin hirveästi koitetaan saada aikaan miesten ja naisten tasa-arvoa, että ei se silleen ole sellainen olennainen elementti. Mutta toisaalta jos mietitään sitä valtapeliä ja sitä ketä tätä maailmaa pyörittää, niin varmaan siinä ryhmässä on paljon miehiä, mutta on siellä varmaan sellaisia vahvoja naisiakin. Mutta ne on varmaan aika miehekkäitä ne vallassa olevat naiset."

(Vastaja 3) "No voi sitäkin tietysti vähän olla, mutta ei se ole niin tärkeää, ja valta ei välttämättä ole aina eduksi."

Kontulan (1995) mukaan miehekkyyteen liittyy voimakkaasti valta, menestyminen ja saavutukset, niitä pidetään miehekkyyden positiivisina ominaisuuksina. (Kontula 1995, 172.) Haastateltavat eivät tukeneet tätä

ajatusta, he kokivat ettei vallalla sinänsä ole tekemistä miehekkyyden kanssa ja että vallasta saattaa joskus olla myös haittaa miehen elämälle. Toisaalta he toivat myös esille, että valtaa pitävät naiset ovat ominaisuuksiltaan miehekkäitä.

Kilpailullisuus, menestyminen ja voittaminen on aina liitetty voimakkaasti miehekkyyteen. Miesryhmissä on aina oma hierarkia ja paikka siinä ansaitaan kilpailemalla ja kamppailemalla muita miehiä vastaan. Miehen pitää todistaa miehisyyttään toisille miehille, ja sen kautta ansaittava kunnioitusta sekä hyväksyntää. (Jokinen 2003, 15.) Myös Jokisen (2000, 210.) ja Sipilän (1994, 22.) kuvaamaan länsimaiseen miesihanteeseen kuuluu yhteiskunnallinen menestyminen. Haastateltavista vain yksi oli täysin samaa mieltä näiden teorioiden kanssa.

(Haastattelija) "Pitääkö miehen olla menestyvä, onko se jotain mitä mieheltä odotetaan?"

(Vastaja 5) "Kyllä, se on mun käsitys että miehen pitää olla menestyvä elämässä. Ei siinä muuta."

Muut haastateltavat sen sijaan eivät pitäneet menestymistä ja voittamista oleellisena asiana miehekkyyttä tarkisteltaessa.

(Haastattelija) "Pitääkö miehen olla menestyvä, onko se jotain mitä mieheltä odotetaan?"

(Vastaja 3) "Ei se voittaminen tai menestyminen nyt niin iso juttu oo."

Fyysinen voima on yksi miehekkyyteen liitetystä perusihanteista. Miehinen mies on fyysisesti vahva ja mies näyttää voimakkaalta. Miehekäs maskuliininen mies ei näytä heikkouden merkkejä, koska voimakkuus on yksi keskeisin ominaisuus miehekkyydessä. Fyysinen voimakkuus liitetään vahvasti myös suomalaiseen miesihanteeseen. (Kontula 1995, 172-173.) Myös haastateltavien vastauksista voi päätellä, että fyysinen voimakkuus kuuluu heidän mielestään osaksi miehekkyyttä.

(Haastattelija) "Pitääkö miehen olla fyysisesti vahva?"

(Vastaja 1) "No sanotaan, että siitä ei nyt haittaakaan ole että, jos jaksaa maton rullata."

(Vastaja 5) "Kyllä pitää."

(Vastaja 6) " No kyllä se siihen ihanteeseen liittyy mutta ei niinko tai ehkä silloin kun oli nuo sodat niin ehkä silloin odotettiin että olis tuollainen vahva ja uhrautuvainen. Mutta nykyään se on niin laaja se minkälainen se mieskuva on."

Fyysinen voimakkuus on myös yksi osa Jokisen (2000, 210.) ja Sipilän (1994, 22.) kuvaamaa länsimaiseen miehekkyyteen liitettyä ihannetta.

Haastateltavat liittivät rohkeuden voimakkaasti miehekkyyteen, he myös nostivat esille, että miehen pitää uskaltaa puolustaa itseään ja muita jos siihen on tarvetta. Myös Jokisen (2000, 210.) ja Sipilän (1994, 22.) mukaan rohkeuteen liitetään itsensä, omaisuutensa ja lähimmäistensä puolustaminen.

(Haastattelija) "Pitääkö miehen olla rohkea?"

(Vastaja 1) "Kyllä, vaikka rohkeuskin on vain pakenemista eteenpäin."

(Vastaja 3) "Noo, kyllä tietyllä tavalla joo."

(Haastattelija) "No mitä sun mielestä on rohkeus?"

(Vastaja 2) "Noin yleisesti ottaen miehen pitää uskaltaa tarvittaessa nostaa vaikka nyrkit pystyyn, jos tilanne sitä vaatii."

(Vastaja 6) "Jokaisen olisi oltava valmis puolustamaan maatansa ja olemaan silleen niinko rohkea."

(Vastaja 3) "No, uskaltaa ajatella ja tehdä tietyllä tavalla asioita. Mun kohdalla sitä että uskaltaa tehdä asioita oman pään mukaan, välittämättä siitä mitä muut ajattelevat."

Toisaalta haastateltavat toivat esiin myös erilaista rohkeutta, he kokivat että rohkeutta on, olla oma itsensä tilanteessa kuin tilanteessa.

8.2 Syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten kuvailemat miehen mallit

Haastatteluissa oli tarkoituksena ensin saada selville oliko haastateltavilla miespuolisia esikuvia tai roolimalleja, joihin he voivat samaistua ja joista ottaa mallia. Lisäksi halusin selvittää, minkälaisena haastateltavat kokivat heidän miespuoliset roolimallinsa, jos heillä sellaisia oli. Jos haastateltavalla ei ollut miespuolista esikuvaa, halusin hänen kuitenkin kuvailevan millainen olisi hyvä miespuolinen roolimalli. Aallon (2012) mukaan perinteisiä miehen malleja voivat olla esim. isät, sukulaismiehet, valmentajat, opettajat, työpaikan esimiehet, elokuvien mieshahmot tai vaikka armeijan upseerit. (Aalto 2012, 232 - 234.) Kahdella haastatelluista ei ollut ollenkaan miehen mallia elämässään. Lopuilla haastateltavista oli sen sijaan vähintään yksi miespuolinen roolimalli tai useampia miespuolisia roolimalleja elämässään.

(Haastattelija) "Onko sulla sun lähipiirissä miespuolisia esikuvia tai malleja?"

(Vastaja 1) "No varmaan oma isä on hyvä ottaa esimerkiksi ja sitten tietysti pappa. Niin ja Pikkusiskon kumminsetä."

(Vastaja 6) "No varmaan ainakin tuo isä ja ukki."

(Vastaja 5) "Luokkatoveri."

Miehen malli ajatuksessa, isän tulisi olla pojan sukupuoli-identiteetin mallittaja, johon poika voi samaistua. (Aalto 2012, 232.) Vaikka osa haastatelluista oli kasvanut koko elämänsä tai osan elämästään ilman miehen mallin läsnäoloa, pystyivät he kaikki silti kuvailemaan millainen heidän mielestään on hyvä isä.

(Haastattelija) "Millainen on hyvä isä?"

(Vastaja3) "Vastuullinen ja onnellinen."

(Vastaja 5) "No se touhuaa lasten kanssa, käy töissä mutta sillä lailla että on kuitenkin aikaa olla lasten kanssa eikä oo liian kiireinen."

Kuriakin pitää olla, mutta ei liian kovaa tietenkään. Niin kuin nykypäivänä tuppaa olemaan liian kurittomia nuo penikat suoraan sanottuna. Että kuri on löystynyt mitä vuosikymmeniä on menty eteenpäin. Niin ja pitäähän isän myös olla sellainen joka opettaa lapsilleen niitä oikeita taitoja."

(Vastaja 6) "Hyvä isä niin, se on niinko siihen liittyy se molemminpuolinen luottamus ja läsnäoleminen, että lapsi tietää mitä isä siltä haluaa, osaa käyttäytyä ja niinko tekkee niinko isä sille sanoo. Mut se ei kuitenkaan saa olla ilkeä sille lapselle, mutta isän pittää asettaa rajat lapselle, ja opettaa sille arvot ja tekkee siitä kunnan kansalaisen. Opettaa sille lapselle ne asiat mitkä on tärkeitä" Isältäähän se opitaan se miehuus ja ne kaikki mitä siihen liittyy, isä on niinko se miehen malli sille pojalle.

Läsnäolo, rakkaus, rajojen asettaminen sekä miehen mallina oleminen olivat ne ominaisuudet, joita hyvältä isältä eniten odotettiin.

Miehen mallia käsiteltäessä oli myös tärkeää selvittää millainen oli haastateltavien näkemys hyvästä miehestä ja siitä millaisia ominaisuuksia hyvällä miehellä on.

(Haastattelija) "Millainen on hyvä mies?"

(Vastaja 5) "Hyvä mies on tunnollinen, luotettava sillai niinku parisuhteessa. Ei petä, mä en käsitä ihmisiä jotka pettää. Hyvä mies on työssäkäyvä, sellainen normaali tavallinen mies. Se juo vähän alkoholia ja jos juo niin ei juo lasten nähden."

(Vastaja 1) "No se on rehti, elikkäs rehellinen ja tekee sen mitä lupaa, ei esitä enempää kuin on. Sellainen ihmisläheinen ja avoin, ei ole itse koko maailman napa ja kaiken keskiössä."

(Vastaja 2) "No se on rohkea, se uskaltaa olla oma itsensä ja sanoa mitä mieltä on asioista. Se jaksaa yrittää vaikka on vaikeaa eikä anna periksi silloinkaan kun tuntuu, että elämä on huonosti."

(Vastaja3) "Onnellinen, rohkea"

(Vastaja 6) "Jaa, hyvä mies no hyvä mies on yksinkertaisesti kunnan kansalainen, et sil on tiettyjä vapauksia mut sit on tiettyjä velvollisuuksia. Et niinko se on silleen et pittää niinko tulla toimeen omillaan, jos on perhettä niin siitä pitää pitää huolta, kaikin puolin pitäas elää niinko lain mukaan ei tehdä mitään rikoksia. Ja sit sellainen tietynlainen maltti ja harkintakyky pitäas olla olemassa. Tietenkin se että pittää olla tai oikeestaan tehdä se mitä haluais et muut tekkee itelle. Ettei tee pahaa toisille vaan tekkee niitä hyviä asiota ja on kaikinpuolin semmoinen niinku rehellinen ja luotettava mies."

Haastateltavat kokivat erityisen tärkeäksi hyvän miehen ominaisuuksiksi rehellisyyden ja luotettavuuden. Hyvä mies uskaltaa olla oma itsensä ja pitää huolta läheisistään.

8.3 Syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten kuvailemien miehen mallien vaikutus heidän kasvamiseensa

Kun olin saanut selville, millaisia miehen malleja haastateltavilla oli, halusin selvittää miten nuo mallit olivat vaikuttaneet heidän elämäänsä ja kasvamiseensa. Lopuksi halusin vielä selvittää haastateltavien oman näkemyksen siitä, millaisiksi miehiksi he haluaisivat tulevaisuudessa kasvaa.

Haasteltavista kaksi kuvasi isän yhtenä miehen mallina heidän elämässään. Vastauksista käy ilmi, että isän rooli on ollut erilainen eri vastaajien elämässä ja se on vaikuttanut heidän kasvamiseensa

(Haastattelija) "Millainen mies sinun isä on?"

(Vastaja 1) Iskällä on semmoinen vanha ruuvilaatikko josta löytyy jokaikinen ruuvi, joita käytetään aina kun jotain korjataan. Se, että isällä on se ruuvilaatikko josta löytyy myös kaikki tarvittavat jutut jos jotain hajoaa. Niin sitä samaa toivois tavallaan myös itelle, että olis sillen omavaraisempi.

(Vastaja 6) "Se on aivan hirveen kovia tekkeen töitä, mut mun isän kohdalla se on menny jo vähän siihen et se on niinko työnarkomaani. Se on niin omistautunut siihen työlle, et se on niinko sille se koko

elämä, se on metsuri ja tekkee sivutyönä taloustutkimus galluppeja. Se ei niinko hirveesti ollut läsnä sillon ko mä olin pieni, mut kyllä mä osaan sitä silleen niinko arvostaa sinänsä nykyään."

Huttunen (2001, 57.) määrittelee perinteisen isän suojaavana, neuvoa antavana, perhettä elättävänä hahmona.

Haastateltavista kolme kuvasi esikuvaksi tai miehen malliksi esim. isoisän luokkatoverin tai jonkun muun miehen. Sinkkonen (2005, 37) arvioi, että pojan ehjälle kehitykselle on tärkeää, että hänen elinympäristössään miehiä ja poikia arvostetaan sellaisina kuin he ovat, koska pojat ja nuoret miehet samaistuvat heihin ja ottavat heiltä oppia. Lähipiiriin kuulavalta mieheltä saatu rakkaus, arvostus ja hyväksyntä ovat pojan kasvamiselle ensiarvoisen tärkeitä asioita.

(Vastaja 6) "Ukkikin joka asuu Lapissa, niin se on kanssa ollu kova työmies, se on kanssa tehny mettähommia, ja ollu vissiin joku vakuutusmies nuorempana, ja sitten se oli sodassa lääkintämiehenä. Et niinko tosi kovia kyllä ollu tekkeen töitä. Et kyllä mä sitäkin kovasti arvostan."

(Vastaja 1) "Pikkusiskon kummisetä on uskaltanut olla oma ittensä aina. Se ei oo koskaan miettinyt että jos minä nyt teen näin niin mitähän muut siitä ajattelee. Se vaan painaa menemään. Kun sitä huomaa että ite ajattelee asioita liikaa, että mitähän ne muut ajattelee jos mä sanon näin tai näin. Se on kuitenkin iso juttu että uskaltaa tehdä asioita niin kuin itestä tuntuu oikeelta."

(Vastaja 5) "No nyt kun oon ollut tuossa ammattikoulutuksessa niin siellä on semmoinen luokkatoveri, jota voisin kutsua eräänlaiseksi roolimalliksi. Se opettaa mulle asioita ja on mulle tärkeä kaveri siellä. Arvostan häntä tosi paljon."

Sinkkonen (2005) toteaa että, koska poika vertailee itseään miehiin, tämä saattaa altistaa pojan tuntemaan häpeää ja riittämättömyyttä. Pahimmillaan tämän vertailun seurauksena on itsetunto ongelmia, häpeää ja nöyryytystä, jotka voivat näkyä ongelmina pojan myöhemmässä kehityksessä. (Sinkkonen

2005, 37.) Haastateltavat tunsivat luottamusta ja arvostusta niitä miehiä kohtaan, joita he kuvailivat läsnä oleviksi miehen malleikseen haastatteluissa. He kokivat saavansa heiltä apua tarpeen vaatiessa ja pyrkivät myös samaistumaan heihin.

8.4 Syrjäytymisvaarassa olevien poikien tarvitsema miehen malli

Vaikka, kaikki haastatellut Poikien talon asiakkaat kuuluivat syrjäytymisvaarassa olevaan riskiryhmään, niin osa haastateltavista toi esille että heille oli kertynyt enemmän ongelmia kuin toisille. Lisäksi haastatteluissa tuli esille, että osa haastateltavista ei tiennyt mitä elämältään olisi halunnut. Yhteistä näille haastatelluille oli se että, heiltä puuttui tai oli puuttunut läsnä oleva ja turvallinen miehen malli elämästään.

(Vastaja 6) ...nythän mulla on edunvalvoja ja kaikenmaailman kontakteja Mtt:n puolelle, on kuntoutusohjaajaa ja asumisohjaajaa, niinko mä haluaisin pystyä huolehtimaan itse itsestäni. Mä en haluaisi olla riippuvainen muista vaan tulla toimeen omillaan. Mullahan on niinko suurin ongelma tuo rahapeli riippuvuus, mulla on siihen työkaluja päästä eroon. Mutta pahimmillaan kun se oli päällä niin tuli otettua noita pikavippejä ja ne on varmaan nyt jo perinnässä. Mutta ko mulla on tosi vähän varallisuutta niin vaikee multa on mitään pois ottaa. Sitten jos pääsen töihin ja saan palkkaa niin siitä ne sitten otetaan tai sitten tehdään velkajärjestely ja sen kautta saan maksettua niitä velkoja pois. Ja mä en oo ainoo näiden ongelmien kanssa oleva nuori mies, se on siis tosi yleistä tää peliriippuvuus nuorilla miehillä ja siihen jää tosi nopeesti koukkuun ja sitten tulee kaikki ongelmat päälle ja vähän niinko tippuu pois kaikesta mitä on ympärillä.

(Vastaja 6) Se (isä) ei niinko hirveesti ollut läsnä silloin ko mä olin pieni, mut kyllä mä osaan sitä silleen niinko arvostaa sinänsä nykyään."

(Haastattelija) Millainen mies sinä haluaisit olla kymmenen vuoden kuluttua?

(Vastaja 2)"...Mä haluaisin olla löytänyt sen asian mitä mä teen."

(Haastattelija) "Sä et vielä oo löytäny sitä?"

(Vastaja 2) "En oo, mutta mä haluaisin löytää jotain mikä oikeesti kiinnostais mua."

(Haastattelija) "Onko sulla sun lähipiirissä miespuolisia esikuvia tai -malleja?"

(Vastaja 2) "Ei oo."

(Haastattelija) "Eli sulla ei oo ketään miespuolista ihmistä lähipiirissä?"

(Vastaja 2) "Ei."

(Haastattelija) "No onko sulla yleisesti ottaen joku miespuolinen henkilö, jota pidät sun esikuvana tai kenestä ottaisit mallia?"

(Vastaja 2) "Ei."

Lähipiirin ihmiset ja erilaiset sosiaaliset kontaktit ovat elintärkeitä yksilön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Sosiaaliset verkostot ja lähiyhteisöön kuuluvat ihmiset ovat tärkeitä yksilön selviytymisen ja hyvinvoinnin kannalta. Tämän seurauksena perhe on keskeisin tekijä sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisyssä, koska perhe luo pohjan lapsen kehittymiselle ja kasvamiselle. Jos perheessä on syrjäytymistä edesauttavia vaikeuksia, kuten työttömyyttä, mielenterveys- tai päihdeongelmia niin riskit psykososiaalisiin ongelmiin kasvavat huomattavasti. (Raunio 2006, 94-96; Luopa ym. 2014, 74.)

Sen sijaan ne haastateltavat, joilla oli turvallinen ja läsnä oleva miehen malli elämässään, eivät tuoneet esille ongelmia ja heillä oli selkeä kuva tulevaisuudestaan.

(Haastattelija) Onko sinulla miespuolisia roolimalleja elämässäsi?

(Vastaja 1) "Pikkusiskon kummisetä... se on uskaltanut olla oma ittensä aina. Se ei oo koskaan miettinyt että jos minä nyt teen näin niin mitähän muut siitä ajattelee. Se vaan painaa menemään. Kun sitä huomaa että ite ajattelee asioita liikaa, että mitähän ne muut

ajattelee jos mä sanon näin tai näin. Se on kuitenkin iso juttu että uskaltaa tehdä asioita niin kuin itestä tuntuu oikeelta."

(Vastaaja 5) "No nyt kun oon ollut tuossa ammattikoulutuksessa niin siellä on semmoinen luokkatoveri, jota voisin kutsua eräänlaiseksi roolimalliksi. Se opettaa mulle asioita ja on mulle tärkeä kaveri siellä. Arvostan häntä tosi paljon."

(Haastattelija) Millainen mies sinä haluaisit olla kymmenen vuoden kuluttua?

(Vastaaja 5) "Haluaisin olla töissä ja matkustella paljon. Ja työn pitäisi olla sellainen että siinä pääsisi liikkumaan paljon, vaikka merille rahtilaivan mukana."

(Vastaaja 1) "No mä opiskelen tietenkin yliopistossa, osaan ottaa asioita rennommin enkä oo kaikesta niin pilkun tarkka. Mä uskallan olla oma itteni ja kertoa omat mielipiteeni."

Joskus syrjäytymisvaarassa olevan pojan tai nuoren miehen selviytymiseen ongelmiastaan voi vaikuttaa jo se, että hänellä yksi turvallinen aikuinen elämässään, joku jonka hän kokee luotettavaksi ja joka luottaa sekä uskoo häneen. (Kuronen 2010, 210-211; Kuorelahti - Viitanen 1999, 52 -57.)

9 Pohdinta

9.1 Pohdintaa tuloksista

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli, kuvata ja kerätä tietoa miehen mallin merkityksestä mieheksi kasvamisessa Oulun Poikien talon asiakkaiden näkökulmasta ja sitä kautta miettiä miten saatuja tietoja voidaan hyödyntää Poikien talon toiminnassa. Pohdinnan aluksi käyn läpi syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten kuvailemia miehekkyyteen liitettyjä ihanteita ja ominaisuuksia. Sen jälkeen siirryn syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten kuvailemiin miehen malleihin ja niiden merkitykseen heidän kasvamisessaan. Lopuksi pohdin vielä millaisella miehen mallilla on merkitystä syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten elämässä.

Tämän tutkimuksen tulosten mukaan syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet liittivät **miehekkyyteen** sellaisia ominaisuuksia ja ihanteita kuten fyysinen voimakkuus ja rohkeus. Lisäksi syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet kokivat että miehen pitää olla taloudellisesti omillaan toimeentuleva, vakaa ja varma henkilö, joka selviää vastoinkäymisistä ja pystyy pitämään tilanteen hallinnassaan vaikeinakin aikoina. Toisaalta tämän tutkimuksen tulokset osoittivat, etteivät valta tai menestyminen kuuluneet syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten mielestä miehekkyyteen. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan voidaan päätellä että, Jokisen (2000, 210.) ja Sipilän (1994, 22.) esittämistä länsimaiseen miehekkyyteen liitettyistä ihanteista ja ominaisuuksista osa on läsnä syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten arjessa.

Länsimaiselle miehelle kulttuurille on tyypillistä tunteiden kontrollointi, toiminnallisuus, kilpailullisuus, hallitsevuus, suoriutuminen, rationaalisuus, väkivalta ja fyysinen voima. (Jokinen 2010, 128.) Sen sijaan virheiden myöntäminen, tunteiden näyttäminen ja ilmaiseminen koetaan edelleen ominaisuuksiksi, joita miehen ei sovi näyttää. Jos mies puhuu tunteistaan tai tuo niitä esille, ajatellaan hänen silloin korostavan feminiinistä puoltaan. (Jokinen 2000, 206-207; Jokinen 2010, 130.)

Perinteiset miehekkyyteen liitetyt ihanteet ja ominaisuudet saattavat asettaa sellaisia odotusarvoja syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja miesten

elämään, joiden saavuttaminen ei heille ole mahdollista ja sitä kautta lisätä ulkopuolisuuden tunnetta. Poikien talon toiminnassa olevien poikien ja nuorten miesten kanssa olisi hyvä käydä keskustelua niistä ominaisuuksista ja ihanteista, joiden uskotaan liittyvän miehekkyyteen ja miettiä ovatko nuo ominaisuudet ja ihanteet oikeasti sellaisia, joita kohti pitää pyrkiä vai vain ulkopuolelta asetettuja odotuksia.

Tämän tutkimuksen tulosten mukaan syrjäytymisvaarassa olevilla pojilla ja nuorilla miehillä oli erilaisia **miehen malleja**, kuten isä, isoisä, luokkatoveri tai siskon kummisetä. Tuloksista kävi myös ilmi osalla syrjäytymisvaarassa olevista pojista ja nuorista miehistä ollut minkäänlaista miehen mallia elämässään. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten käsitykseen hyvästä miehen mallista ja hyvästä isästä ei vaikuttanut se, oliko heillä miehen mallia elämässään vai ei. Tulosten perusteella syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet kuvailivat, että hyvän isän tulee olla läsnä lapsensa elämässä, asettaa tälle rajoja ja opettaa elämässä tarvittavia taitoja. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan hyvänä miehen mallina syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret pitivät sellaista miestä joka, pitää huolta läheisistään, on avoin, ihmisläheinen, rohkea, rehellinen sekä luotettava ja uskaltaa olla oma itsensä tilanteessa kuin tilanteessa.

Miehen mallin käsitteen syntyminen liittyy vahvasti poikien elinympäristöön (esimerkiksi päiväkotia, koulu, harrastukset, jne.) ja sillä on yhteys roolimalli käsitteeseen. Roolien kautta mies tai poika voi samaistua ihanteisiinsa, roolimallit voivat jakaantua eri leireihin, mutta yleensä vain tiettytyyliset miehet ovat miesten tai poikien silmissä ihailtavia sankareita, joihin halutaan samaistua. Miehen malleja voi siis olla useampia kuin vain biologinen isä. Perinteisesti ajateltuna miehen malleja voivat olla sukulaismiehet, valmentajat, opettajat, työpaikan esimiehet, elokuvien mieshahmot tai vaikka armeijan upseerit. (Aalto 2012, 232 - 234; Puohiniemi - Nyman 2007, 59.)

Syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten tulevaisuutta mietittäessä olisi hyvä huomioida, millaisia miehen malleja heillä on. Syrjäytymisvaarassa oleva poika tai nuori mies on altis vaikutteille ja tarvitsee sen vuoksi hyviä ja turvallisia miehen malleja joihin samaistua. Poikien talon

toiminnan tulisi tarjota juuri tällaisia miehen malleja syrjäytymisvaarassa oleville pojille ja nuorille miehille. Pitää myös muistaa, että osalla syrjäytymisvaarassa olevista pojista ja nuorista miehistä ei ole ollenkaan miehen mallia elämässään. Heille Poikien talon työntekijät saattavat ainoita miespuolisia roolimalleja heidän elämässään.

Tämän tutkimuksen tulosten mukaan syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret kokivat, että heidän kuvailemansa **miehen mallit olivat esimerkillään ja toiminnallaan vaikuttaneet heidän kasvamiseensa.** Tulosten perusteella syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret kokivat, haluavansa kasvaa samanlaisiksi miehiksi kuin ne jotka olivat olleet aidosti läsnä heidän elämässään ja auttaneet sekä tukeneet heitä vaikeina hetkinä. Sinkkonen (2005, 37.) ja Puohinemi & Nyman (2007, 61-62.) arvioivat, että pojan ehjälle kehitykselle on tärkeää, että hänen elinympäristössään miehiä ja poikia arvostetaan sellaisina kuin he ovat, koska pojat ja nuoret miehet samaistuvat heihin ja ottavat heiltä oppia. Lähipiiriin kuulavalta mieheltä saatu rakkaus, arvostus ja hyväksyntä ovat pojan kasvamiselle ensiarvoisen tärkeitä asioita. He luovat pohjan pojan arvoille, rooleille ja tunteille. Erilaisten miesten roolit ja arvomaailma aukeavat pojalle, heidän läsnäolonsa myötä ja tulevat sitä kautta näkyväksi. (Puohiniemi - Nyman 2007, 61-62, 145; Sinkkonen 2005, 37.)

Mieheksi kasvamisen on jokaisen pojan ja nuoren miehen kohdalla pitkä prosessi. Poikien talon toiminnan yhtenä keskeisimmistä tavoitteista tulisi olla tuon prosessin tukeminen. Erityisesti syrjäytymisvaarassa oleville pojille ja nuorille miehille olisi hyvä avata mieheksi kasvamiseen liitettyjä tekijöitä ja siihen mahdollisesti liittyviä kysymyksiä. Poikien talon toiminnan kehittämisen näkökulmasta olisi hyvä miettiä ryhmää, jossa pohditaan mieheksi kasvamista poikien ja nuorten miesten - sekä jo aikuisten miesten näkökulmasta. Tästä olisi varmasti hyötyä, varsinkin, niille pojille tai nuorille miehille, joilla ei ole ollut positiivisia miehen malleja elämässään, ja toisaalta aikuiset miehet voisivat oppia uusia asioita miehenä olemisesta, kun pohtivat miten sellaiseksi ovat kasvaneet ja mitkä asiat ovat siihen vaikuttaneet.

Tämän tutkimuksen tulosten mukaan **syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet tarvitsevat** läsnä olevia, turvallisia ja luotettavia miehen

malleja elämäänsä. Tutkimuksen tulosten mukaan syrjäytymisvaarassa olevilla pojilla ja nuorilla miehillä, joilta puuttui tai oli puuttunut tällainen miehen malli elämästään, oli kasautunut enemmän ongelmia kuin niille joita se löytyi.

Vaikka poikien ja nuorten miesten elämässä voi olla isoja ongelmia, niin hänen kanssaan toimivien aikuisten ei pidä menettää uskoaan heihin. Joskus syrjäytymisvaarassa olevan pojan tai nuoren miehen selviytymiseen voi vaikuttaa jo se, että hänellä yksi turvallinen aikuinen elämässään, joku johon hän voi luottaa ja joka luottaa häneen. (Kuronen 2010, 210-211; Kuorelahti - Viitanen 1999, 52 -57.) Poikien kanssa tehtävän sukupuolisensitiivisen nuorisotyön tarkoitus on mahdollistaa tällaisten aikuisten läsnäolo ja sitä kautta antaa tukea ja turvaa sitä tarvitseville pojille. Lapsilla ja nuorilla on tarve tulla hyväksytyksi, he peilaavat omaa käytöstään aikuisiin ja pyrkivät sillä tavoin luomaan oman identiteettinsä. Sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä tekevät miehet pyrkivät tarjoamaan pojille ja nuorille miehille erilaisia miehen malleja joihin nuori voi samaistua.(Punnonen 2007, 257.)

Syrjäytymisvaarassa oleville pojille ja nuorille miehille on tärkeää, että he kokevat tulevansa hyväksytyiksi sellaisina kuin ovat. He kaipaavat tuekseen läsnä olevia aikuisia joihin samaistua, joihin he voivat luottaa ja joilta saavat apua ongelmiinsa. Poikien talolla tehtävän sukupuolisensitiivisen työn tulisi tarjota apua syrjäytymisvaarassa oleville pojille ja nuorille miehille turvallisen ja läsnä olevan miehen mallin kautta.

9.2. Työn luotettavuuden ja eettisyyden pohdintaa

Arvioitaessa laadullisen tutkimuksen luotettavuutta tulee koko tutkimusprosessi ottaa huomioon. (Hirsjärvi - Remes - Sajavaara 2009, 226.) Tutkimukseni tekoa ohjasivat koko ajan sen tarkoitus ja tavoite, ja niihin liittyvät tutkimuskysymykset. Koska tarkoitukseni oli tuoda esille Poikien Talon syrjäytymisvaarassa olleiden asiakkaiden käsityksiä miehekkyydestä ja mieheksi kasvamisesta heidän näkökulmastaan, uskon teemahaastattelun olleen paras tapa kerätä siihen aineistoa.

Teemahaastattelun luotettavuuteen vaikuttaa myös koko tutkimusprosessi. Kun, tarkastellaan haastatteluaineiston luotettavuutta, on erityisesti

keskityttävä aineiston keräämisen, - käsittelyn sekä - laadun tarkkailemiseen. Aineiston keräämisen laatuun vaikuttaa erityisesti haastattelurunko ja sen etukäteen valmisteleminen. Tutkijan on syytä myös valmistautua hyvin itse haastattelutilanteeseen. (Hirsjärvi - Hurme 2010, 184-185.) Haastattelurunko ja siihen liitetyt tukikuvat toimivat haastattelutilanteessa hyvin ja haastatteluista saatu aineisto vastasi esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Otannan vähäisyys heikentää tutkimuksen luotettavuutta, mutta tähän minulla ei ollut mahdollisuutta vaikuttaa, koska enempää haastateltavia ei ollut tarjolla. Litteroidessani tekstiä huomasin, että olisin voinut tehdä tarkentavia jatkokysymyksiä enemmän. Toisaalta taas en halunnut liikaa painostaa tai johdatella haasteltavia, jottei luotettavuus sen seurauksena kärsi. Luotettavuutta olisi todennäköisesti myös lisännyt se, jos haastattelukertoja samojen haasteltavien kanssa olisi ollut enemmän, tähän minulla ei valitettavasti ollut aikaa eikä resursseja.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta tarkisteltaessa erityisesti raportoinnin tarkkuus korostuu, tutkimuksen kaikki vaiheet ja toteuttaminen tulee olla näkyä raportoinnissa. Luotettavuuden arvioinnissa pitää myös ottaa huomioon virhetulkintojen mahdollisuus, häiriötekijät sekä olosuhteet. (Hirsjärvi - Remes - Sajavaara 2009, 226-227.) Koska laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen arviointiin vaikuttaa koko tutkimusprosessi ja tutkijan vaikutus tuloksiin, olen pyrkinyt tutkimuksen kirjallisessa osassa kuvaamaan tutkimuksen kulun mahdollisimman tarkasti. Analysointivaiheessa löysin mielestäni tutkimuksen kannalta keskeiset asiat aineistosta ja tuloksia tarkistelllessani en usko tehneeni virheellisiä tai vääriä tulkintoja.

Kaikissa tutkimuksissa reliabiliteetti ja validiteetti toimivat tutkimuksen luotettavuuden mittareina. Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta ja tutkimuksen validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä. (Ronkainen - Pehkonen - Linblom-Yläne - Paavilainen 2011, 129-131.) Tutkimukseni muodosta, johtuen sen reliabiliteettia ei pysty täysin mittaamaan. Minun on vaikea uskoa että, tulokset olisivat täysin samanlaiset, jos saman haastattelun toistaisi eri haastateltavilla. Toisaalta uskon kuitenkin, että samansuuntaisia näkökulmia tulisi esille. Validiteetti sen sijaan mielestäni toteutui, koska tutkimukseni

vastasi siinä esitettyihin tutkimuskysymyksiin ja näin ollen tutki sitä mitä sen oli tarkoituskin tutkia.

Tutkimuksen **eettisyyteen** vaikuttaa monia tekijöitä. Tutkijan tulisi pyrkiä olemaan huolellinen ja tarkka kaikissa tutkimuksen osa-alueissa, esimerkiksi tiedon keräämisessä, tulosten tallentamisessa ja -esittämisessä sekä tulosten arviointia tehdessään. Ihmisiä koskevissa tutkimuksissa eettisiä ongelmia voi aiheuttaa tiedonkeräämiseen käytetyt keinot tai erilaiset koejärjestelyt. Huomionarvoisinta on muistaa ihmisen itsemääräämisoikeus ja ihmisarvoa kunnioittava käytös tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Tutkimukseen ei koskaan voi pakottaa ketään osallistumaan, kaikilla on oikeus päättää haluavatko he olla osana tutkimusta vai eivät. (Hirsjärvi - Remes - Sajavaara 2009, 23-25.) Tutkimusprosessin aikana pyrin koko ajan toimimaan eettisesti oikein. Kaikki haastatteluihin osallistuneet henkilöt tekivät sen omasta vapaasta tahdostaan. Ennen haastattelujen aloittamista pyysin alaikäisten vastaajien huoltajilta luvan tutkimukseen osallistumiseen. Kaikilta alaikäisten huoltajilta saatiin kirjallinen lupa alaikäisen osallistumiselle tutkimukseen. Kerroin kaikille haastateltaville mitä tutkimus koskee, kun vierailin Poikien talolla esittelemässä tutkimukseni aiheen ja toiseen kertaan vielä ennen haastatteluita. Noudatin vaitiolovelvollisuutta koko prosessin ajan, enkä ole millään tavoin paljastanut saamiani salassa pidettäviä tietoja ulkopuolisille. Haastatteluista saatu nauhoitettu ja kirjallinen aineisto on ollut säilytettynä lukitussa tilassa eikä sitä ole nähnyt tai kuullut kukaan muu kuin tutkimuksen tekijä. Kun, tutkimus oli valmis, kaikki haastatteluaineisto hävitettiin. Ketään tutkimukseen osallistuneista henkilöistä ei voida tunnistaa tekstin perusteella. Haastateltavat numeroitiin satunnaisessa järjestyksessä, jotta heidän henkilöllisyyttään ei voida jälkikäteenkään selvittää. Haastattelujen aikana vastaajien ei ole ollut pakko vastata yhteenkään kysymykseen, jos he eivät sitä ole halunneet tehdä.

Tutkimuksessa pitää huomioida, että toisten kirjoittamia tekstejä ei saa plagioida. Saatuja tutkimustuloksia ei pidä yleistää ilman kriittistä arviointia niiden paikkansapitävyydestä. Raportoinnin pitää olla selkeää ja eikä se saa johtaa harhaan. (Hirsjärvi - Remes - Sajavaara 2009, 26-27.) Tuloksia tulkitessani onnistuin mielestäni pitämään otteeni koko ajan tutkimuksellisena, enkä antanut omien arvojeni tai mielipiteideni vaikuttaa

niiden tulkintaan. Raportissa tuottamani teksti oli mielestäni selkeää ja helposti luettavaa. En käyttänyt suoria lainauksia muualla, kuin tulososiossa esitellessäni haastateltavien vastauksia ja mielipiteitä. Tutkimuksen aikana merkitsin lähteet huolellisesti sekä tekstiin että lähdeluetteloon.

9.3 Oman työskentelyn pohdintaa

Itselleni oli tärkeää löytää opinnäytetyölleni aihe, joka linkittyy omaan ammatilliseen osaamiseeni. Aiheen valinnan jälkeen ongelmaksi oli muodostua sen yhdistäminen Terveystieteiden edistämisen opiskelulinjan mukaisiin tavoitteisiin. Onneksi ohjaavan opettajan kanssa tehdyn yhteistyön kautta löysimme punaisen langan siihen miten oma aiheeni saatiin sellaiseksi, että sen työstäminen voitiin aloittaa. Aihealue, josta tein työni oli minulle, tietyiltä osin, entuudestaan tuttu, mutta mitä syvemmälle aiheeseen liittyvään teoretiseen perehdyin sitä enemmän ymmärsin olevani lähes täysin uuden asian kanssa tekemisissä. Teoretiedon kautta aloin ymmärtämään, kuinka paljon eri ulottuvuuksia miehekkyteen ja mieheksi kasvamiseen liittyy ja aloin myös hahmottamaan syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten elämään liittyviä ongelmia.

Myös omat käsitykseni miehekkydestä, miehen malleista ja mieheksi kasvamisesta muuttui sitä mukaa, mitä pidemmälle, tutkimukseni eteni, tämä näkyi myös arkielämässä, kun aloin pohtia omaa lapsuuttani ja millaisia miehen malleja minulla oli ollut sekä isyyttäni ja sitä minkälainen miehen malli minä olin lapsilleni. Kun pääsin työssäni itse tutkimusvaiheeseen, olin mielestäni jo sisäistänyt mitä työltäni odotin ja miten nuo odotukset saisin täytettyä. Teemahaastattelurungon (Liite 3) ja tukikuvien (Liite 4) suunnittelemisen oli minulle haasteellinen vaihe, koska en ollut aikaisemmin aiheeseen perehtynyt, mielestäni onnistuin siinä lähtökohtiin nähden hyvin ja haastattelurunko sekä tukikuvat toimivat itse haastattelutilanteessa hyvin.

Haastattelutilanteet sujuivat alkujännityksen jälkeen, pääosin jouhevasti. Onnistuin saamaan haastateltavat keskustelemaan kanssani sen sijaan, että he vain vastailisivat esittämiini kysymyksiin. Pyrin pitämään haastatteluissa syntyneen keskustelun aihealueella, kuitenkin niin etten missään vaiheessa sanellut keskustelun etenemistä. Haastattelujen jälkeen koin oppineeni paljon omista vuorovaikutustaidoistani sekä itse haastattelutilanteesta toimimisesta.

Parannettavaakin toki jäi, litterointi vaiheessa huomasin, että olisin voinut tehdä enemmän tarkentavia kysymyksiä. Tämän lisäksi huomasin, että olin tietyissä osissa haastatteluja kiirehtinyt aiheesta toiseen, sen sijaan että olisin yrittänyt vielä syventää haastateltavan kanssa käytyä keskustelua. Jälkikäteen ajatellen olen myös ymmärtänyt, että minun olisi pitänyt syventyä vieläkin tarkemmin teemahaastattelumenetelmästä kertovaan kirjallisuuteen. Silti onnistuin mielestäni aineiston keräämisessä hyvin ja valitsemani menetelmä oli tarkoituksen mukainen.

Aineiston analysointi tuotti minulle aluksi suunnatonta tuskaa, vaikka olin mielessäni hahmotellut mitä aineistosta halusin nostaa esille, niin litteroinnin jälkeen tunsin olevani hukassa. Luin aineistoa läpi uudelleen ja uudelleen, kunnes aloin hahmottamaan aineistosta esille nousevia asioita ja aloin löytää vastauksia tutkimuskysymyksiini. Jatkoa ajatellen ymmärsin myös, että huolellinen tutustuminen ja syventyminen menetelmäkirjallisuuteen jo tutkimuksen alkuvaiheessa helpottavat työskentelyä sen loppuvaiheessa.

Opinnäytetyöprosessi kesti kokonaisuudessaan lähes puolitoista vuotta, koska jouduin työni ja muiden henkilökohtaisten syiden takia jättämään prosessin toistuvasti kesken. Siitä oli sekä haittaa että hyötyä. Toisaalta työn valmistuminen venyi ja uudelleen aloittaminen oli aina yhtä hankalaa. Toisaalta sen pariin palaaminen kerta toisensa jälkeen antoi minulle uusia näkökulmia ja lähestymistapoja viedä se loppuun haluamallani tavalla.

Tutkimukseni avaa mielestäni myös mahdollisuuksia jatkotutkimukselle. Tässä tutkimuksessa keskityttiin pelkästään miehen mallin vaikutukseen syrjäytymisvaarassa olevien poikien ja nuorten miesten elämässä. Olisi mielenkiintoista kääntää asetelma toisinpäin ja pohtia samaa asiaa syrjäytymisvaarassa olevien tyttöjen ja nuorten naisten kohdalla.

9.4 Kehittämisajatus Poikien talolle

Tutkimukseni lopuksi haluan vielä tuoda konkreettisesti esille miten Poikien talo voisi mielestäni hyödyntää tutkimuksessani esille tulleita tuloksia ja tietoja omassa toiminnassaan. Mielestäni Poikien talolla olisi tilausta Pojasta - Mieheksi ryhmälle. Ryhmän sisältö voisi olla seuraavanlainen:

- Käytäisiin keskustelua poikien ja nuorten miesten kanssa miehekkydestä, siihen liittyvistä ihanteista ja olettamuksista sekä mietittäisiin mitä ominaisuuksia pojilla ja miehillä oletetaan olevan ja ovatko ne ominaisuudet oikeasti tärkeitä.
- Tuotaisiin esille erilaisia miehen malleja ja mietittäisiin miten ne saattavat vaikuttaa poikien ja miesten elämään.
- Mietittäisiin millaisena asiana mieheksi kasvaminen koetaan ja mitä erilaisia asioita mieheksi kasvamiseen liittyy.
- Ryhmään pyrittäisiin saamaan mukaan muitakin aikuisia miehiä kuin Poikien talon työntekijät, tällä tavoin saataisiin erilaisia näkökulmia keskusteluihin.

LÄHTEET

- Aalberg, V. - Siimes, M.A. 2007. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Nemo. Helsinki.
- Aalto, I. 2012. Isyyden aika. Historia, sukupuoli ja valta 1990-luvun isyyskeskustelussa. Bookwell Oy. Jyväskylä.
- Aaltonen, M. - Ojanen, T- Vihunen, R. - Vilén, M. 2007. Nuoren aika. WSOY. Porvoo.
- Anttonen, E. 2007. Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä. HUMAK, Humanistinen ammattikorkeakoulu Sarja C. Oppimateriaaleja 13.Helsinki.
- Bell, J 2006. Doing your Research Project. A guide for first-time researchers in education, health and social science. 4. Edition. Berkshire. Open University Press.
- Barker, G. 2005. Dying to be Men: Youth, Masculinity and Social Exclusion. Routledge. London and New York.
- Badinter, E. 1993. Mikä on mies? Tampere. Vastapaino
- Cacciatore, R. - Koiso-Kanttila, S. 2008. Pelastakaa pojat!. 2. painos. Minerva. Jyväskylä.
- Connell, R.W. 1995. Masculinities. Polity Press. Cambridge.
- Gordon, T. 2005. Kulttuurit, erot ja kohtaamiset. Teoksessa Miettola, R. - Lahelma, E. - Lappalainen, S. - Palmu, T. (Toim.) 2005. Kohtaamisia kasvatuksen ja koulutuksen kentillä. Erontekoja ja yhdessä tekemistä. 163-193. Painosalama Oy. Turku.
- Heinonen, J. 2006. Työläismies ahdingossa? Kolme miessukupolvea rakennemuutosten Suomessa. Yliopistopaino.Helsinki.
- Helne, T. - Hänninen, S. - Karjalainen, J. 2004. Seis yhteiskunta – tahdon sisään! Minerva Kustannus. Jyväskylä.
- Helne, T. 2002. Syrjäytymisen yhteiskunta. Tutkimuksia 123. Stakes. Helsinki.
- Hoikkala, T. 1997. Isä, poika ja auto jälkiviisauden vuodessa. Teoksessa: Roos, JP. - Rotkirch, A. Vanhemmat ja lapset. Sukupolvien sosiologiaa. Gaudeamus. Helsinki.
- Huttunen, J. 1990 Isän merkitys pojan sosiaaliselle sukupuolelle. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä

- Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. PS-kustannus Oy. Jyväskylä.
- Hirsjärvi, S. - Remes, P. - Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki. Tammi.
- Hirsjärvi, S. - Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus. Helsinki.
- Jahnukainen, M. 2005. Koulutus syrjäytymisen ehkäisyssä. Teoksessa: Koivula, P (toim.) 2005. Selviytymisen polkuja. Opetusjärjestelyt oppilaan tukena. Opetushallitus, 40–50. Helsinki.
- Jokinen, A. 2000. Panssaroitu maskuliinisuus. Mies, väkivalta ja kulttuuri. Tampere University Press. Vammala.
- Jokinen, A. 2010. Kriittinen mies- ja maskuliinisuustutkimus. Teoksessa Saresma, T.- Rossi, L-M. - Juvonen, T. (toim.). Käsikirja sukupuoleen, 128-138. Vastapaino. Tampere.
- Jokinen, H. 2003. Se on miehen elämää. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto.
- Juutilainen, P-K. 2003. Elämään vai sukupuoleen ohjausta? Tutkimus opinto-ohjauskeskustelun rakentumisesta prosessina. Väitöskirja. Joensuun Yliopiston julkaisuja N:o 92. Joensuun Yliopistopaino. Joensuu.
- Jyrkämä, J. 1986. Nuoret sivuraiteille? Nuorisosta, syrjäytymisestä, yhteiskunnasta. Teoksessa Mikkola, A. (toim.) Suomalaista nuorisotutkimusta. Tutkijoiden puheenvuoroja. Tutkimuksia ja selvityksiä 1/1986. Kansalaiskasvatuksen keskus, 37 - 58. Helsinki.
- Järvinen, T.- Jahnukainen, M. 2001. Kuka meistä onkaan syrjäytynyt? Marginalisaation ja syrjäytymisen käsitteellistä tarkastelua. Teoksessa Suutari, M (toim.). Vallattomat marginaalit: yhteisöllisyyksiä nuoruudessa ja yhteiskunnan reunoilla. Nuorisotutkimusverkosto, 125–151. Helsinki.
- Kontula, O. 1995. Miehen roolit. Teoksessa: Kontula, O.- Parviainen, T. - Santti, R. Miehen terveys – Maskuliinisuuden onni ja kirous. Kirjayhtymä. Helsinki.
- Kortteinen, M. 1997. Kunnian kenttä. Suomalainen palkkatyö kulttuurisena muotona. Karisto oy. Hämeenlinna.
- Kuronen, Ilpo 2010. Peruskoulusta elämänkouluun – Ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten

tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämäkulusta peruskoulun jälkeen. Jyväskylän yliopistopaino. Jyväskylä.

- Kuorelahti, M. - Viitanen, R. 1999. Holtittomasta hortoilusta hallittuun harhailuun – nuorten syrjäytymisen riskit ja selviytymiskeinot. MLL. Helsinki
- Kylmä, J. - Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Edita. helsinki
- Lamb, M. 2004. The Role Of The Father in Child Development. Hoboken, New Jersey. John Wiley & Sons, inc.
- Lehtonen, J. 1999. Pojista miehiä koulun heterojärjestyksessä. Teoksessa Jokinen, A.(toim.) Mies ja muutos. 121–148. Tampere University Press. Tampere.
- Lehtonen, M. 1995. Pikku jättiläisiä. Vatsapaino. Tampere.
- Luopa, P. - Kivimäki, H. - Matikka, A. - Vilkki, S. - Jokela, J. - Laukkarinen, E. - Paananen, R. 2014. Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000-2013 Kouluterveyskyselyn tulokset. THL. Osoitteessa. file:///C:/Users/Kotikone/Downloads/URN_ISBN_978-952-302-280-5.pdf 10.11.2015
- Lämsä, A-L. 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Lasten ja nuorten syrjäytyminen sosiaalihuollon asiakirjojen valossa. Acta Universitatis Ouluensis E Scientiae Rerum Socialium 102. Oulun yliopisto. Oulu.
- Mieskuntoon 2015. Pojasta mieheksi. Osoitteessa. <http://www.mieskuntoon.fi/testosteroni/pojasta-mieheksi/> 11.10.2015
- Myrskylä, P 2011. Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 12/2011. Osoitteessa. http://www.tem.fi/files/34027/Nuoret_tyomarkkinoiden_ja_opiskelun_ulkopuolella.pdf 21.10.2015
- Myrskylä, P 2012. Hukassa – keitä ovat syrjäytyneet nuoret. Osoitteessa. <http://www.eva.fi/wpcontent/uploads/2012/02/Syrjailytyminen.pdf> 10.11.2015
- Notkola, V. - Pitkänen, S. - Tuusa, M.- Ala-Kauhahuoma, M. - Harkko, J. - Korkeamäki, J. - Lehikoinen, T. - Lehtoranta, P. - Puumalainen, J. - Ehrling, L. - Hämäläinen, J. -Kankaanpää, E. - Rimpelä, M. - Vornanen, R. 2013. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu. Nuorten syrjäytyminen. Tietoa, toimintaa ja tuloksia? Osoitteessa. https://www.eduskunta.fi/FI/tietoeduskunnasta/julkaisut/Documents/trvj_1+2013.pdf 10.11.2015

- Paechter, C 2007. Being boys Being girls Learning masculinities and femininities. Open University Press. England.
- Pierson, J 2010. Tackling social exclusion. Routledge. London - New York.
- Poikientalo 2015. Osoitteessa. <http://www.poikientalo.fi/ammattilaisille> 14.10.2015
- Poikientalo-oulu 2015. Osoitteessa <http://poikientalo-oulu.fi/> 14.10.2015
- Punnonen, V. 2007. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, T. - Sell, A. (Toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 76. Hakapaino Oy, 521-539. Helsinki.
- Puohiniemi, M.- Nyman G. 2007. Mies. Arvot, roolit ja tunteet. Limor kustannus.
- Raunio, K. 2004. Olennainen sosiaalityössä. Gaudeamus. Tampere.
- Raunio, K. 2006. Syrjäytyminen. Sosiaalityötä kiinnostavia näkökulmia. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto. Helsinki.
- Ronkainen, S. - Pehkonen, L. - Linblom-Yläne, S. - Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. WSOYpro OY.Helsinki.
- Rönkä, A. 1999. Sosiaalinen selviytyminen lapsuudesta aikuisuuteen. Teoksessa Kuorelahti, M. - Viitanen, R (toim.) Holtittomasta hortoilusta hallittuun harhailuun - nuorten syrjäytymisen riskit ja selviytymiskeinot. MLL, 9-16. Helsinki.
- Sinkkonen, J. 2005. Elämäni poikana. WSOY. Porvoo.
- Sinkkonen, J. 2012. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. WSOY.
- Simpura, J. - Moisio, P - Karvonen, S. - Heikkilä, M. 2008. Uudet ja vanhat sosiaaliset ongelmat. Teoksessa: Suomalaisten hyvinvointi 2008. Stakes. Helsinki.
- Sipilä, J 1994. Miestutkimus - Säröjä hegemonisessa maskuliinisuudessa. Teoksessa Sipilä, J. - Tiihonen, A. (toim.) Miestä rakennetaan ja maskuliinisuuksia puretaan. 17-33. Vastapaino. Tampere.
- Taskinen, S. 2001. "Huono ennuste" -Mitä on lasten ja nuorten syrjäytyminen? 10/2001. Stakes. Helsinki.
- THL 2015. Sukupuolten tasa-arvo. Osoitteessa <https://www.thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/hyvinvointi/hyvinvointi-ja-terveyserot/syrjaytyminen> 19.10.2015

- Tikka, T. - Suominen, E. 2008. Sivistisyhteiskunta 2.0 – osallisuutta ja osaamista kaikille. Kalevi Sorsa säätiön julkaisuja 1/2008. Yliopistopaino. Helsinki.
- Tilastokeskus 2014. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. Virsta. Osoitteessa <http://tilastokeskus.fi/virsta/tkeruu/01/07/> 11.10.2015
- Tuomi, J. - Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5., uudistettu laitos. Tammi. Jyväskylä.

LIITTEET

Liite 1. Suostumuslomake alaikäisen haastattelemiseen

Suostumus alaikäisen lapsen haastattelemiseen

Suostun siihen, että lastani haastatellaan opinnäytetyötä ” Miten mieheksi kasvetaan – Poikien talon asiakkaiden käsityksiä miehuudesta ja mieheksi kasvamisesta” varten. Opinnäytetyö tehdään yhteistyössä Lapin Ammattikorkeakoulun sekä Oulun seudun Poikien talon kanssa. Suostun siihen, että tuloksia voidaan käyttää myös artikkeleissa ja postereissa kotimaisissa ja kansainvälisissä konferensseissa sekä koulutuspäivillä.

Tiedän, että haastattelut nauhoitetaan ja että nauhojen purkamisen jälkeen kaikki haastattelunauhat tullaan hävittämään. Vastaukset käsitellään anonymisti eli ketään henkilöä ei pystytä tunnistamaan tutkimusraportissa.

Aineistoa voidaan käyttää samankaltaisiin aiheisiin liittyvissä Lapin ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä. Tulokset julkaistaan sekä kirjallisesti että sähköisesti.

Tiedän, että lapsellani on mahdollisuus jättää vastaamatta mihin tahansa kysymykseen sekä keskeyttää haastattelu niin halutessaan.

Allekirjoitus Aika ja paikka

Allekirjoitus Aika ja paikka

Liite 2. Saatekirje vanhemmille

Saatekirje vanhemmille

Hei!

Olen Lapin Ammattikorkeakoulussa ylempää korkeakoulututkintoa suorittava liikunnanohjaaja. Teen opinnäytetyötä mieheksi kasvamisesta ja siihen liittyvistä miehen malleista. Opinnäytetyössä tutkitaan, miten miehen mallit vaikuttavat mieheksi kasvamiseen Pohjois-Suomessa, Oulun settlementti ry:n omistaman Poikien talon asiakkaiden näkökulmasta. Poikien talo on Ray:n tukema 4-vuotinen hanke, joka on tarkoitettu 12 – 28 v. pojille ja miehille. Opinnäytetyössä tarkastelen miehen mallin käsitettä ja siihen liittyviä oletuksia sekä miehen mallin mahdollista merkitystä poikien ja nuorten miesten kasvamiselle ja kehitykselle. Kerään aineistoa haastatteluilla, joihin

toivon lapsenne osallistuvan. Haastattelut toteutetaan Oulun Poikien talolla 28.5.2014. Olen itse paikalla 21.5.2014 vastaamassa mahdollisiin kysymyksiin ja kertomassa työstäni tarkemmin. Haastattelut ovat täysin luottamuksellisia. Haastateltavaa lasta ei voi tunnistaa valmiista opinnäytetyöstä. Haastattelut nauhoitetaan, jotta ne on myöhemmin helpompi purkaa tekstiksi. Lapsenne osallistuminen on tärkeää.

Ystävällisin terveisin xxxxxxxx

puh. xxxxxxxxx

email. xxxxxxxxxx

Liite 3. Haastattelurunko

Haastattelurunko

Kuvaile omin sanoin kuvissa näkyviä miehiä, mitä ominaisuuksia heillä sinun mielestäsi on?

Onko sinulla miespuolisia esikuvia lähipiirissäsi?

Mitä miehelle tärkeitä ominaisuuksia heillä, mielestäsi on ?

Millainen mies sinä haluaisit olla kymmenen vuoden kuluttua?

Kerro omin sanoin millainen on hyvä mies ?

Liite 4. Tukikuvat

MILLAISEN MIEHEN NÄET KUVASSA?

